

MĀSAK LIETUVA

NR. 17

KAVA IR MAISTO PRODUKTAI

PERSIUNTIMAS PER **20-30** DIENŲ
Sąrašai nemokamai.

ALPA
(PAGALBA EUROPAI)

Igaliotinis WILLY SANDVOSS & FILHO
Rua Formosa 409 - 6 andar - Sala 61 - Tel. 3-5364
(1 minutė nuo pasto)
Koresp. Caixa Postal 3718

VYRŲ IR MOTERŲ RUBŲ SIUVYKLA

Atelier de Modas

ALEXANDER BAGDONAS

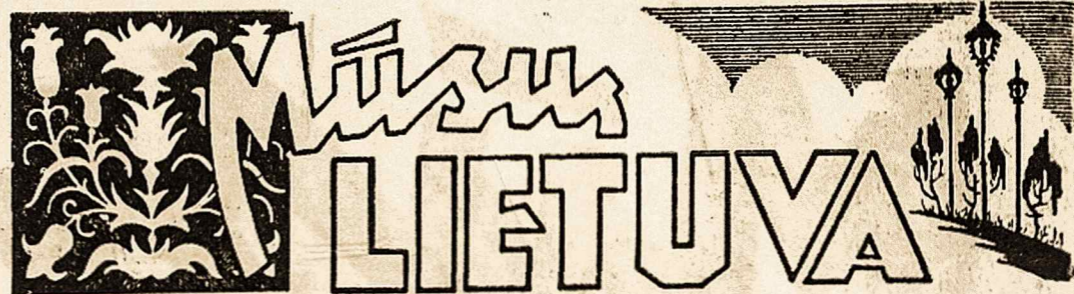
Rua Bahia de Kapelninga 275 - Edifício Consórcio 7º andar - Tel. 4-7482

Siuvykla VILNIUS

SAVININKAS JUOZAS KARPAVICIUS

VYRU IR MOTERU DRABUZIAI
SPECIALUS PATARNAVIMAS
PRIENAMOS KAINOS

AVI DUQUE DE CAXIAS, 237 - SÃO PAULO

DVISAVAITINIS LIETUVISKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

Revista Lituana

NOSSA LITUANIA

Diretor Proprietario Responsável:
DR. JOSÉ FERREIRA CARRATO

ADRESAS:

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA:
RUA VENDA NOVA, 116 - VILA ZELINA
SÃO PAULO

KORESPONDENCIJAI:
CAIXA POSTAL 4118 - SÃO PAULO

KAINA: BRAZILIOJE: METAMS CR. \$ 75,00

PUSEI METU CR. \$ 38,00
KITUOSE KRASTUOSE: DOL. \$ 5
ATSKIRO NR. KAINA: CR. \$ 3,00

Despachante

ESTHER DE CASTRO ROSA

(Patvirtinta Secr. da Seg. Publica)
Naturalizacijos, giminių kvietimas, Identid. Mo-
delo 19, dokumentai, lisencijos ir t. t.

RUA FORMOSA, 409 — 6.º and. sala 61 (Filatélica)

VIENTELIAI ATSTOVAI
GARSIOJO VANDENS
LINDOYA

ALAUŠ VARYKLOS COLUMBIA S/A.

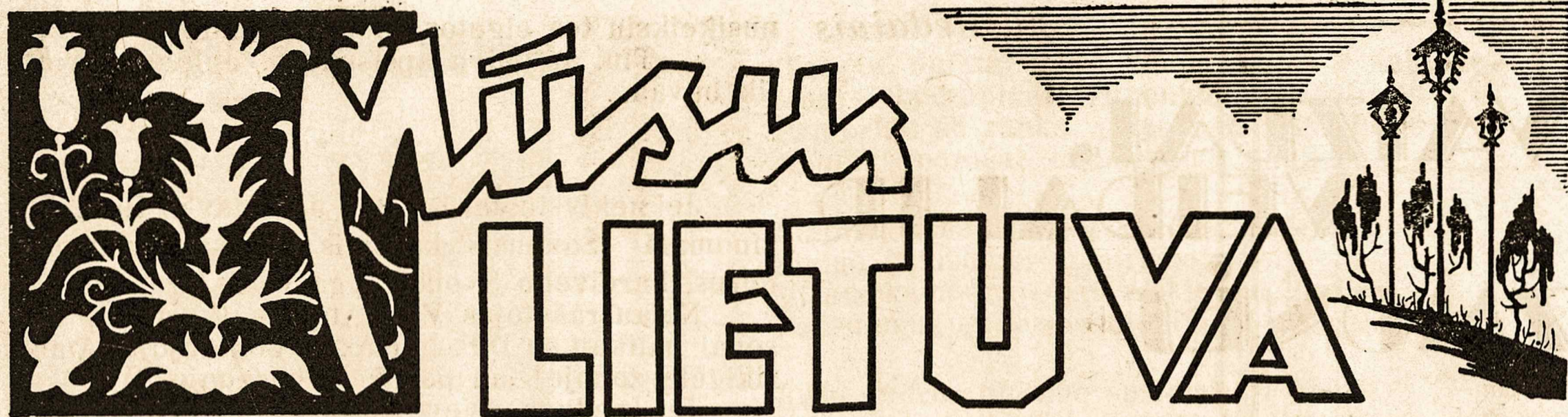
GAMINIŲ PLATINTOJAI

IRMÃOS CARRIERI

Lindoya vanduo yra senai žinomas gėrimas, kurio puikų veikimą į žmo-
gaus sveikatą jau visi yra vienbalsiai pripažinę.
Pabandykite, įsitikinkite ir visados naudokite!

RUA DINO BUENO, 795 a 835
TELEFONES: 51-4019 e 51-2223

Caixa Postal, 3967
SÃO PAULO

DVISAVAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

1948 (I m.)

São Paulo (Brasil) Rugpiúcio 14 d. (Agosto)

Nr. 17

HENRIKAS VALAVIČIUS

Sovietinės repatriacijos politika

(Pereitame «ML» num. buvo kalbama apie sovietų repatriacijos politiką pabėgėlių atžvilgiu.)

Antroji šios sovietų politikos dalis liečia jau nebe pabėgėlių gražinimą namo, bet emigraciją į įvairius kraštus. Galima sakyti, kad praktiškos emigracijos galimybės pabėgėliams atsirado tik pradėdant nuo 1947 metų. Jos nudžiugino ir pačius pabėgėlius, ir kraštus, kur tie pabėgėliai randasi, ir kariškos valdžios bei Tarptautinės Pabėgėlių Organizacijos įstaigas, kurios jais rūpinasi, kad mažės stovyklose globojamų asmenų skaičius. Kai emigracijos sąlygos pasidarė tikrai realios, Sovietų S-ga pasidarė dar didesnė pabėgėlių užtarėja; galima sakyti, beveik visai užmiršusi ankstyvesnius kaltinimus pabėgėlių adresu. Taip 1947 metų lapkričio mėn. 7 dieną JTO pilnates susirinkime Sovietų S-ga pasmerkė J. A. V. Strattono įstatymo projektą, kuris numato išvietintųjų asmenų išsileidimą į J. A. V. kaipo begėdišką Amerikos darbėmių bandymą parūpinti sau pigią darbo jėgą. Oficialioji Sovietų propaganda puolė Braziliją, kuri viena iš pirmųjų išsileido išvietintuosius asmenis, kad jie Brazilijoje būsią tik darbo vergai, gyvenią nežmoniškose sąlygose ir t. t. Priėjo net iki to, kad tikslu pasmerkti pabėgėlių emigraciją buvo įrodinėjama, kad pabėgėliai neturėsią savo kultūriniam gyvenimui sąlygų, kad jie užmiršia savo kalbą ir t. t. ir t. t. Maža to Sovietų S-ga oficialiai protestavo prieš Angliją ir Kanadą už nutarimą išsileisti į savo teritorijas «Sovietų Sąjungos piliečius», kuriais kaip žinia, yra laikomi visi lietuviai, latviai ir estai. Sukliudyti pirmuosius transportus ir išgelbėti emigrantus nuo «būsimos vergijos», kur leido galimybės, buvo padaryta net tokiu žygiu. 1947 metų gegužės mėn. pirmasis transportas į Braziliją iš Innsbrucko (Austrijos prancūzų zona) Sovietų karinės misijos reikalavimu buvo sulaikytas pačioje geležinkelio stotyje ir žmonės su bagažais išlaipinti iš vagonų, kadangi juos visus Sovietai reklamavo arba kaip savo piliečius arba kaip karo nusikaltėlius.

Trečioji Sovietų pabėgėlių politikos dalis lie-

čia tuos pabėgėlius ir išvietintuosius asmenis, kuriems pavyko išvažiuoti į įvairius svetimus kraštus. Šie asmenys jau nustojo būti išvietintaisiais asmenimis; jiems yra sudaromos sąlygos įsikurti naujoje tėvynėje ir, žinoma, nebėra jau jokios prasmės nei galimybės esamomis sąlygomis kalbėti apie tų žmonių repatriaciją namo. Sovietinė oficialioji propaganda nei tarpiškai nei betarpiškai jau nebesiima ginti tų žmonių interesų prieš jų būsimą «vergią», o priešingai siekia juos apjuodinti tų kraštų žmonių akivaizdoje, kur jie yra atvykę. Šis apjuodinimas arba diskreditacija paprastai vykdoma visiems gerai žinomais kaltinimais, kad jie esą karo nusikaltėliai, fašistai, pasiutę šunes ir t. t. ir t. t.

Imant visas šias sovietinės pabėgėlių politikos priemones dėmesin, atrodytų, kad jos savo tarpe turėtų nemaža ir stambių tarpusavio prieštaravimų. Šio karo pabėgėlius ir išvietintuosius asmenis tuščiomis stengiamasi arba geruoju arba bloguoju gražinti namo, o jei to negalima, tai sudaryti jiems kuo sunkesnes gyvenimo sąlygas ten, kur jie emigruoja, juos apžmeiziant, o iš kitos pusės, kaip visiems yra gerai žinoma, nežiūrįnt daugelio žadėjimu praktiškai niekam nebuvo leista grįžti į savo kilmės kraštą tiems asmenims kurie yra išvažiavę jau prieš daugelį metų, nekreipiant dėmesio į tų žmonių nuoširdų norą, net dažnai ir į komunistinį nusistatymą ir net turimus pinigus apsimokėti kelią.

Dažnai mes skaitome įvairiuose laikraščiuose apie taip vadinamąją «geležinę uztvarą», kuri skirianti Vakarų nuo Rytų. Šio karo pabėgėliai yra peržengę šią uztvarą, o tie kurie jau daugelį metų gyvena už savo tėvynės ribų, dar nėra buvę anapus jos.

Niekas iš anapus ten negali atvykti į čia nei laisva valia nei išbėgti. Karo veiksmai prakirto daug spragų šioje sienoje, kurios taip rūpestingai yra vėl užtaisomos. Visi pabėgėliai taip pat priklauso į šį spragų užtaisymo darbą, kas jie nebūtų iš kur jie nebūtų. Štai kodėl vieną kartą reikalaujama kad jie grįžtų namo stoti į teismą, o kitą kartą protestuojama, kad jie nepakliūtų į svetimus kraštus kaip darbo vergai, kur jie galėtų užmiršti net savo kalbą...

Tegul skaitytojas pats sau pasidarys išvadas kodėl gi ši siena taip žiauriai yra saugojama.

VAIŽDAI, VEIDAI IR ŽMONIŲ

Žmogau, jei buvai akylus, tai be abejo pastebėjai, kad lygiai prieš penkioliką metų (1933-IV-31) Kaune, prie Vytauto Didžiojo bažnyčios, susirinko inteligentų, darbininkų ir ubagų būrys skausmu, liūdesiu ir lazdomis nešini.

Pastarųjų, raukšlėmis vagoti veidai, šluostėsi riedančią ašarą ir tarytum skundėsi:

«Tiesa, per pakasynas velionies intencijai būtų gerai pasisrėbęs karštų kopūstų su jautiena ir kiauliena, tiesa, būtų nėjęs gulti, kol neišpoteriaus visos ilgosios «Diena rūsti, diena ana», būtų pėsčias nulydėjęs visą mylią, būtų net iššniurkštęs, leidžiant į duodę, į nosį susibėgusias penkias ašaras; būtų net grįždamas namo, pačiai lietuviškai pafilosofavęs:

— Taigi, matai, gi vo: ėmė ir numirė. Ė, da būtų pagyvenęs, kad nenumiręs...» — («Rimai ir Nerimai».

Taip anuomet porino Lietuvos ubagėliai prie Tumo — Vaižganto kapo, kurio duosni ranka (plunksna ir lietuviškais centais) dieną - naktį buvo ištiesta paguodos ir pagalbos reikalingo link.

Ak, ir kas neatmena to kan. Tumo visuomenininko, veikėjo, o Vaižganto publicisto. Gi neveltui buvo kai kieno tvirtinama, kad laidotu vėse tartas Tumo paguodos ir sąmojaus žodis, nuramindavo ne tik gyvuosius, bet ir mirusius... «ir pastariesiems lengviau pasidaro gulėti» (cituota Al. K.)

Žinia, tas buvo prieš penkioliką metų.

Mirė Tumas, bet Vaižganto dvasia lai būna nuolat gyva tenai — kenčiančioje Tėvynėje ir čia — ištremtyje.

* * *

Tikėsite ar ne, tai, senjorai, Jūsų reikalas, bet paskaitęs «Mūsų Lietuvoje» 12 Nr. Vyt. Alanto novelę «Sužalotas veidas» ir ten pat — 16 Nr. K. K. Lizdeikos «Sužalotos sielos», man šovė mintis apsidairyti, kaip gyvena Vaižganto kaimynai «Rimai ir Nerimai», kur tarpe kitko randama:

«Pagaliau susistatė taip vienodai, kad spitrakiams elgetoms pasidarė tikra Dievo apleidžia. Papoteriaus pas Nerimą, gaus duonos abraką ir uždaro kruopele. Pamaldžiai galvą nulenkęs dulins pas Rimą; dirstelės prieidamas ir...

— Tfu, ar galva apsisuko?... Juk aš čia ką tik buvau...

Ir grįžta atgal į Nerimą. O Nerimienė pyksta, baras:

— Nagi, tu, karve, jauti (destis, kokios lyties)! Ar atžagareiviu virtai išėjęs? Juk jau gavai sykį...

Ir buvo elgetoms daug sarmatos troboje ir nemažiau keiksmo išėjus...»

Paskaitantysis žmogau, gal nesupyksi, jei

nusikeiksiu tos elgetos žodžių įkandin:

— Tfu, ar galva apsisuko?... Juk aš čia ką tik buvau...

* * *

Jei neklystu, tai berods, Jaroslav'ui Hašek'ui žinomam «Šaunusis kareivis Šveikas» autoriui mirus, kareivėlio Šveiko žygdarbius tęsė kiti.

Nejau rašytojas Vyt. Alantas (kurį taip neseniai palikau su D.P. inicialais Vokietijoje, Amerikiečių zonoje) jau pomirčio būsenoje???

Jei (neduok, Dieve) taip???, tai toje vietoje tektų dar kartą prisiminti Vaižganto ubagėlio filosofavimą:

— Taigi, matai, gi vo: ėmė ir numirė. Ė, da būtų pagyvenęs, kad nenumiręs...

* * *

Jeigu jau išibėgėjom apie pomirtinę būseną, tai va:

Kur tai skaičiau, kad vienas šykštus žmogelis, gulėdamas mirties patale, susirinkusiems prabilo:

-- Geradariai, užgesinkite žvakę, nes vaškas labai pabrango...

* * *

Meskime juoką į šalį. Taip! Kan. Tumas Vaižgantas, prieš penkioliką metų, mirė Lietuvoje. Tačiau mes, it tie Vaižganto ubagėliai, su duonos kruopele, traukiame iš parapijos parapijon...

Ak, tu užguitas lietuvi, ir prasiplėtė tavošios parapijos ribos, nusikėlė kapčiai... Juk, tuje prieš savo sėslių būdą ir valią išklydai į Sibiro taigas, Vokietijos griuvėsius, Anglijos runkelių laukus, Australijos tundras, Amerikos dangoraižius, Belgijos anglių kasyklas, Argentinos, Brazilijos, Venecuelos plotus ir Dievas žino kur...

O ir vienok, mūsų gretos retėja. Pasiklausyk, ir atmink išguitas žmogau, kad ne taip skamba svetimos varpinės varpai. Nes jie ne mūsų parapijos. Ne!

Mūsų parapija — Laisvoji Lietuva!

Pietų Kryžius

TREMTINIO SKUNDAS

Viršum vandens, viršum vilnių, virš saulės putų.
Drebėdama kaitra snūdimo žiedus skina.
Akis pakėliau tolumon. Kas tai? Merginą
Su puokšte rankoje matau. Širdis nubudo!

Raudonos rožių ugnys, rūtų žalios viltys
Ir šiaurės žiedas, panašus į orchidėją,
Kurį prinokusi tylą ten glamonėja,
Man vyzdį ant saldžių svajonių kranto šildys.

Iš tolo prisiglausti iškankinto veido,
Ant iškilios krūtinės galvą nusvarinti,
Po kojų su banga į smėlį krist palaidą

Ir įsisiurbti mintimis į josios mintį... —
Jaučiu, kaip kraujas ūščioja ir siunta...
O Lietuva! Aš tremtinio nešu tau skundą.

VENANCIJUS ALIŠAS

MONOGRAMA

Tai jie, daiktai keli — bejausmiai ir nebylūs—
Man sielą kupinai pritvenkia graudulių.
Paglostau su ranka, prieš veidą dar keliu:
Nublukę parašai, monograma nudilus.

Slaptingi šnabždesiai kerčių tyloj šlamena,
Staiga išplisdami numirusioj širdy.
Visam kambaryje jau aiškiai tu girdi
Pažįstamus garsus, melodiją tą seną...

Kaip audros dūkime susiplaka į krūvą
Dangus ir vandenai, ir ošiantis lietus,
Kol viskas maišaty neišmatuotoj žūva —

Taip pradeda skandinti potvynis saldus
Užmerktas, drebančias akis, ir nykų namą... —
o lūpos glaudžiasi į šaltą monogramą.

ŽVEJAS

Niauri naktis nuo žemės lig paties dangaus iškyla
Rymoti, kol žara jos langus paklabens.
Pernakt budės išalkęs žvejas prie vandens
Ir mes svajonių tinklą į jaunystės marių tylą.

Surinkdami lietuj pageltusius lapus.
Žiaurių atsiminimų vėjas tiesiai pūs
Pro sienų šaltus akmenis į liūdną tavo veidą.

Tekėk, žiedų skaisčioji srove! O kūdikystės drauge!
Daugiau tau nieko pasakyti negaliu...
Kas tai? Palauk! Jau, rodos, tinklą iš gelmės patraukė!

Pasilenkė į priekį ir gestu tyliu
Vynioja jį, vynioja... Ak, ir vėl staiga suskaudo
Sena žaizda! Paleisk, paleisk tu savo grobį graudų...

Jau baigta spausdinti Venancijaus Ališo poezijos rinkinys «Pietų Kryžius». Tai jau trečia Venancijaus Ališo knyga. Autorius su savo kūriniais taip pat dalyvavo 1947 m. išėjusiame Lietuvių Rašytojų Almanache «Tremties Metai».

Rinkinį išleido «Mūsų Lietuva». Iliustravo cinko raižiniais Vladas Vijeikis.

Gautas pajamas už parduotus egzempliorius autorius skiria Liet. Rašytojų Tremtinių Draugijai.

Vincas Kudirka

VIRŠININKAI

(Tęsinys iš 15 Nr.)

Reikėjo naujam viršininkui susipažint su savo apskritim, t. y. atlankyti Žydpilės magistratą ir valsčių raštines. Apskirtyje buvo iš viso dešimt valsčių. Tikrai dviejuose valsčiuose vaitais buvo žmonės, suprantą savo pareigas ir patys jas einą. Bet kitų valsčių vaitai vos mokėjo pasirašyti, o iš pareigų žinojo tik tiek, kada reikia užsikabinti «blekė». Todėl tuose valsčiuose visa valdžia priklausė raštininkams, dažniausiai iš Lenkijos atklydusiems, kažin iš kur ir kažin su kokia sąžine. Darė, ką norėjo, su aklu vaitu. Darė, ką norėjo, su valsčium, žinodami, kad už viską atsakys vaitas, valsčiaus išrinktas. Tik tie raštininkai nesinaudojo pilnai savo laisve, kurie neturėjo, anot žmonių, «galvos» arba kurių sąžinės dar ne visai buvo užmigusios. Didžiausi tarp raštininkų ponai buvo trys jau mums pažįstami: Miškagalių Pstrumskis, Dykulių Kuznickis ir Žioplų Bavolskis. Vakkanalijus Vziatkovičius nežinojo, kam reikalingi valsčiuje vaitai su raštininkais ir ko iš jų galima reikalauti. Žinojo tik, kad jis pats apskrities viršininkas ir kad vaitai su raštininkais turi jo klausyti.

Pirmiausia Kruglodurovas išsirengė į Žydpilę. Burmistras sutiko jį, kaip viršininką, labai gražiai, parodė raštinę, šį tą paaiškino ir nusivedė pas save užkąst. Čia burmistras, didelis gudurolis, žinodamas jau, su kuo turi reikalą, tiesiog sako:

— Supažindinęs poną viršininką su magistrato dalykais, turiu supažindinti ir su tais dalykais, kurių magistrato popieriuose nerasime, o už kuriuos galite, ponas viršininke, kartais mane nekaltai nubart. Miestas sudeda 80 rublių per metus ugniagesių prietaisams taisyti. Taisyti išleidi kur kas mažiau (kiek — nepasakė), taigi iš tos sumos šiek tiek lieka. Lieka taipgi nuo gatvių apšvietimo, nuo panaktinių sandymų ir t. t. Pinigus tuos gražinti miestui netinka: paskui nenorėtų visai jų mokėti. Jau nuo seniau «įvesta», kad tuos pinigus dalinasi tarp savęs arskrities viršininkas ir burmistras. Dabar štai turiu surinkęs 30 rublių, kuriuos, ponas viršininke, tuo tarpu priimkite. Toliau surinksiu daugiau.

Kruglodurovas, matydamas, kad burmistras taip drąsiai ir atvirai kalba, įtikėjo ir nesibiaurėjo priimti 30 rublių, nors iki 100 toli dar šaukė. Pergulėjęs Žydpilėje, anksti rytą nukeliavo į Miškagalių valsčių.

Pstrumskis, gaudamas vos 180 rublių per metus, gyveno su savo šeimyna taip puikiai, lyg turėdamas mažą mažiausią porą tūkstančių algos. Pats gražiai apsitaisęs, pati ir duktė šilkuose, gyvenimas puikus, per metus keldavo keletą kartų didelius pokylius, garsius įvairiais valgiais ir gėrymais. Pstrumskis dažnai lankydavo Naupilę ir kaskart vaišindavo apskrities raštinės valdininkus, išmesdamas daugybę pinigų — visada jų turėdavo, visada užtekdavo. Iš kur tiek pinigų imdavo? Iš valsčiaus, Kokiais keliais? Sunku pasakyti. Mat, Pstrumskis turėjo «galvą» — tai viskas. Dar būdamas raštininku Piktvalės valsčiuje, tokios galvos neturėjęs.

Nors ir ten sekėsi, tik neturėjęs dar tiek patyrimo. Matote, norėdamas, kad žmonės imtų jam gerintis su dovanomis, pradėjo naikinti pakelėse kryžius, lyg vyriausybė tai būtų įsakiusi, ir kad jis galys palikti, tiktai, žinoma, su baime, už slėpimą... dovanai negalima. Tačiau žmonės susiprato, ir Pstrumskis turėjo iš to valsčiaus trauktis. O, dabar jau taip nepadarytų!

Laukdamas Kruglodurovo, tam tyčia pasiruošė išnaudoti jo silpnas puses. Žinojo, kad viršininkas tamsuolis didžiuojasi savo viršininkyste, mėgsta «užsitraukti» ir «ima». Parodė raštinę, vaitą su «bleke» nieko nesuprantančiam Kruglodurovui, pasikvietė jį pas save pasilsėti, o vaitui įsakė laukti virtuvėje, iki pašauks. Pstrumskienė apkrovė stalą skaniais užkandžiais ir dar skanesniais gėrimais. Išgėrė vienos degtinės, pabandė kitos, užsigardavę trečios, pradėjo smagiau ir atviriau kalbėti: rodos, Kruglodurovas būtų užmiršęs savo viršininkystę. Apsidairęs atidžiai aplink ir matydamas viso ko išteklių, klausia:

— Kiek tamsta gauni algos?

— 180 rublių, ponas viršininke, — atsakė Pstrumskis, supratęs klausimo tikslą, ir kad viršininkas nesuspėtų dar ko nesmagesnio paklausti skubino toliau:

— Teisybė, iš tos algos neišgyventum, tik moki su žmonėmis gražiai elgtis... tai ir pačiam užtenka, ir vyriausybės neužmiršti...

Viršininkas dirstelėjo į jį tokiom akim, lyg būtų klausęs: na, na, sakyk, kaip tai vyriausybės neužmiršti? Ir atsiminė Matviejevo pamokymą.

— Dėl to gi, ponas viršininke, mes, galėdami išgyvent be algos, nenorime jį be reikalo nė naudotis ir tą algą visą atiduodame savo viršininkui: tokia jau mūsų «įvesta tvarka».

— Gera tvarka, — manė sau Kruglodurovas.

— Ponas viršininke! tarė Pstrumskis, pildamas vyšninės, — štai ir vaitas sutinka pridėti prie to savo algą.

Vaitas, pašauktas iš virtuvės ir pirmiau Pstrumskio pamokytas, prisiartinio prie viršininko pabučiavo jam ranką ir tarė lietuviškai:

— Taigi, ponas viršininke, priimkite nuo pono Pstrumskio ir mano algą.

Pstrumskis tuoj išvertė maskoliškai vaito žodžius ir mirktelėjo, kad jis vėl eitų sau į virtuvę.

Viršininkui, jau įkaitusiam, labai patiko vaito auka ir nusižeminimas prieš vyriausybę.

— Kokie čia geri žmonės! Kaip jie supranta ir gerbia vyriausybę! — tarė beveik susigraudinęs. — Kokie čia geri papročiai! — manė sau, atmindamas Žydpilės burmistą ir Pstrumskį.

— Ar ponas viršininkas vedęs? — paklausė švelniai Pstrumskienė.

— Kaipgi, vedęs ir vaikučių turiu.

— Tai, ponas viršininke, nepykite, jeigu aš parūpinsiu jūsų gerbiama šeiminei šiek tiek mažmožių, namams reikalingų. Aš pati šeiminkė, tai žinau, ko reikia. Meldžiu, ponas viršininke, jeigu kartais prireiktų ir ko kito, tai tik duokite žinią — pristatysime. Mieste su tokiais dalykais tai, žinoma, sunku, o mums, kaimo gyventojams, labai lengva juos turėti. Būsime laimingi jeigu galėsime ponui viršininkui nors tokiais mažmožiais patarnaut.

Viršininkui daugiau nieko neliko, tik padėkoti už tokį gražų pažadėjimą, kuriuo tikrai ketino naudotis už meilų pavaišinimą, vienu žodžiu, už pagarbą, parodytą vyriausybei.

— Dėkui jums, mano mieli, už viską! Aš jūsų geros širdies niekad neužmiršiu! — pasakė atsisveikindamas.

— Pravažiuodami kada pro šalį, kate, ponas viršininke, pas mus pasilsėt, — tarė Pstrumskis, sodindamas Kruglodurovą į vežimą. — O ką kalbėjome apie algą, — pasakė tyliau, — tai nesirūpinkite, aš pristatysiu

Iš Miškagalių Vakkanalijus Vziatkovičius nuvažiavo į Dykulus, kur valsčiuje viešpatavo Kuznickis. Važiuodamas visą kelią negalėjo atsigėrėt sutiktais žmonėmis:

— Kokie čia geri žmonės! Kaip jie gerbia savo vyriausybę ir kaip moka tą pagarbą išreikšti! — manė. — Bepigu būt viršininku! Tai nudžiugs mano Pogoda Nenastjevna, kai jai viską išpasakosiu! Bus iš ko gyvent, bus...

Jeigu apie Pstrumskį kalbėjo žmonės, kad turįs «galvą», tai apie Kuznickį sakoma buvo, kad turi ne tik galvą, bet ir pinigų. Jeigu Pstrumskis keldavo per metus kelis pokylius tai pas Kuznickį būdavo pokylis kasdien. Kuznickis pats svečius gaudydavo ir, teisybė, mokėdavo gražiai pamylėt, nesigailėdamas svečiui nieko — patenkindavo net išdykiausius svečių norus. Kas galėjo Kuznickio nepažinti? Kas galėjo negerbt jo? — Tai žmogus, tai žmogus! — gėrėdavosi valdininkai ir visokie ponpalaičiai. Kuznickio bičiuliai, — o jų buvo daug — matydami kartais žmonių netikėjimą, kad Kuznickis galėtų taip puikiai gyvent vien iš savo algos, sakydavo jį atsinešus čion su savim didesnius pinigus.

Ar klausantieji tikėjo tuo teisiniu, nežinia, o patys teisinantieji tikrai netikėjo. Ar tai gerai suprasedamas, ar tai tikrai instinktyviai nujausdamas, Kuznickis laikėsi tos filosofijos: jeigu nori būt teisus žmogaus akys, pasigerink jo pilvui. Su ta filosofija jam buvo labai ramu.

Galima numanyti, kaip Kuznickis vaišino viršininką, kada, apžiūrėję raštinę, nuėjo «pasilsėt».

Džiaugėsi Vakkanalijus Vziatkovičius gardžiai pavalgęs ir išgėręs, bet nenujautė, kaip dar reikis džiaugtis. Pietų pabaigoje ištiesė Kuznickis ant apskrito stalo geležinkelį, ir mašina su kava

šnypsdama atsirito ties viršininku ir sustojo. Išpylus jam kavos, mašina leidosi toliau, sustodama ties kiekvienu paeiliui. Nudžiugo Kruglodurovas, išvydęs tokį stebuklą, negalėjo atsigirti ir atsigėrėt, kaip jam toji mašina patinka. Matyt buvo, kad būtų malonėjęs iškaulyt tą mašiną iš Kuznickio. Bet Kuznickis, nors gerai permanė viršininko norą, apsimetė nesuprantas.

— Jeigu norėsiu atiduot, tai galėsiu padaryt ir kitąkart, ne tik šiandien, — manė.

Buvo jau vėlus vakaras. Šeiminkas, matydamas, kad svečias prisisiurbęs vos tik pasėdi, paprašė jį pasilikti vakarienės ir nakvynės. Viršininkas atsisakė nuo vakarienės, o prašė tik pataisyti lovą.

— Na, tai vakarienės, vietoje turime ištuštint štai šitą! — sušuko Kuznickis, paėmęs krupniko butelį ir veddamas viršininką gult: — smagesni bus sapnai.

Kruglodurovas pasirodė esąs tikras maskolius: juo daugiau gėrė, juo labiau troško. Taigi ištuštino ir krupniką. Sapnavo iš tikro smagiai. Rodos, sėdi jis, apskrities viršininkas, karietoje ir žingine važiuoja per savo apskritį. Aplink, tiek kiek užmatai, pilna žmonių. Vienas per kitą skubina prisiartinti prie karietos ir į abi išskėstas jo rankas deda popierėlius, vienas tik šimtinės. Iš galvos vežiko ima eit dūmai, karietos apačioje ima virt. Jis, viršininkas, žino, kad tai ne dūmai, o tik kavos garas, ir verda ne kas kita, tik kava. Jis žino, bet niekam to nesako ir tik džiaugiasi, kad žino. Štai vežikas pavirto kaminu, o karieta pavirto mašina, pradėjo šnypsėti ir greitai bėgt. Jam smagu greit važiuot bet staiga viena ranka nukrito žemyn, ir ėmė slinkti iš jos šimtinės, o tuo tarpu baisu pajudint kitą ranką į pagelbą, nes ir čia pilna šimtinių. Jau jau krinta šimtinės į bedugnes...

— Derži, derži, derži! — suriko per miegą Kruglodurovas ir pašoko iš lovos su dideliu širdies plakimu.

— Kas čia? Kur aš? Kas aš? — klausia pats save, dairydamsis aplinkui išsigandusiom akim ir negalėdamas nieko atsimint. Nor į pirmu du klausimu nerado atsakymo,

bet nusiramino, atsakęs sau į trečią:

— Aš apskrities viršininkas, tas pats Vakkanalijus Vziatkovičius.

Kuznickis, išgirdęs viršininką baisiai šūkaujant, atėjo palinkėt labo ryto ir, paklauses, ar gerai miegojo, paprašė arbatos.

— Kodėl šiandien tokia sunki galva... — skundėsi atsikėles Kruglodurovas.

— Vakar, ponas, viršininke turėjote pailsť, — įspraudė, lyg niekur nieko, Kuznickis.

Ee, pailsau! Nepailsau, tik, tur būt pagirioju

K. Grigaitytė

PARTIZANUI

Mano kraujo broli,
Broli tvirtabūdi,
Tavo lopšį supo
Laisvės Varpo dūžiai.
Ir tava jaunystė
laisve vien alsavo,
tai dėl to ryžtiesi
mirt tik žemėj savo.

Girios juk nekarta
priglaudė lietuvi,
kai jis amžių bėgy
kovėsi už būvį.
Kai raudoni skėriai
kraštą mūs užplūdo,
mirti iš jų rankos,
tai ne tavo būdai.

Pro pušaitę žalia,
eglę augalotą,
spausdams šaltą plieną,
jų šimtus paklosi.
Ak, žinau gerai aš,
pačią paskutinę
tu tikrai paliksi
pats sau į krūtinę.

O šiandien tą kovą
tegu Dievas remia.
taip ryžtingai ginant
savo šventą žemę...

ot kas!

— Tam dalykui yra vaistas, jau žmonių nuo senovės išbandytas, — tarė šeimininkas, mostelėjęs galvą pasisukusiai prie spintos tarnaitėi.

— O gal vaistas nė nekenks? Ar šiaip, ar tai, jau šiandien raštinių nebelankysiu — sutingau. Suksiu per Kauną Nemunu, o paskui geležinkeliu ant namų. Raštines dar aplankysiu — nepabėgs.

Išsimetus kelis kartus, šeimininkas prakalbėjo švelniai, lyg neišdrįsdamas:

— Ponas Pstrumskis turėjo ponui viršininkui išpasakot, kokia mūsų nuo seniai įvesta tvarka...

— Žinau, žinau, — perkirto greit Kruglodurovas, tarytum parodydamas, kad viršininko pareigas supranta, viską žino ir ne tik nesipriešina įvestai tvarkai, bet dar pagiria ir patvirtina. Reikia pripažinti, kad iš tikrųjų suprato, ką norėjo pasakyti Kuznickis.

— Ar žinot ką! Sapnavau šią naktį tą mašiną su kava. Tu man šitaip įstrik į smagenis! — priminė viršininkas.

— Atneškite dar silkės! paliepė Kuznickis, pabarškines į virtuvės duris ir apsimetęs lyg viršininko žodžių neišgirdęs.

Kada jau išsipagiriojo, atsistojo Vakkanalijus Vziatkovičius, padėkojo Kuznickiui už gražų pamylėjimą, žodžiais, kuriais stengėsi pabrėžti savo vertę, rimtumą ir maloningumą žemesniesiems pažadėjo niekad neužmiršti ir išvažiavo keliu, kokį buvo užsirėžęs.

Sugrįžo namo ir savo pačiai pasakė tik tiek:

— Pogoda Nenastjevna, Matviejevas sakė teisybę: tai patyriau dabar iš naujo, lankydamas raštines.

— Argi visas taip greit aplankei?

— Dar tik dvi, bet jau ir iš to gerai numanau...

Po kelių dienų Vakkanalijus Vziatkovičius vėl išsirengė lankyt valsčių. Šitoje antroje kelionėje pirmiausia susipažino su Žioplių Bavolskiu. Bavolskis nemokėdavo taip puikiai vaišinti, kaip Pstrumskis arba Kuznickis, nors nesigailėdavo nei valgių, nei gėrimų: nebuvo, mat, prie to linkęs. Bet užtat buvo linkęs prie kortų, lošdavo ir namie, ir išvažiuojęs. Lošiant galima buvo pastebėti, kad Bavolskis niekad nepritrūkdavo pinigų. Pralošdavo dešimtimis, šimtais visada užsimokėdavo visada užtekdamas. O tai vis, mat, iš... 180 rublių algos! Ypač daug pralošdavo, kada atsilankydavo pas jį vyriausybė. Iš kur imdavo pinigų? Turėjo, matyt, galvą. Žinoma buvo, kad Bavolskis vaduodavo iš kariuomenės. Tą dalyką atlikdavo labai lengvai. Gavęs į raštinę popierius, kad tas ir tas iš jo valsčiaus grįžta iš kariuomenės, kaipo netinkantis, skubindavo pas grįžtančio tėvus ir sakydavo:

— Jeigu norite, tai aš jūsų sūnų išvaduosi, tikrai išvaduosi. Tikrai, žinoma, nemažai kainuos bet ką daryt? To su mažu pinigų nepadarysi. Ir atminkite: apie tokius dalykus — ša, nes viską galima pagadinti: ir jums, ir man būtų! — baigdamas, paėmęs iš nndžiugusių tėvų pinigų.

Teisybė, netrukus sūnus grįždavo iš kariuomenės, ir kad jis pats kažin kaip aiškintų tėvams savo sugrįžimo priežastis, niekas jų neįtikintų.

— Šnekėk tu sau sveikas! Čia tik Bovolskio darbas! Kad ne jis, kažin kiek dar būtų valkiuojęs «ružę», — manydavo tėvas, nes įsakyta apie

tai nekalbėt.

Šnekėdavo vėl, kad Bavolskis, susitaręs su pašto viršininku, mokėdavo traukti gerą pelną iš laiškų su pinigais, prisiųstais kaimo žmoneliams iš Amerikos. Iš kariuomenės pelnydavo šimtais, iš pašto dešimtimis. Apie kitokius uždarbų šaltinius žmonės nekalbėdavo, negalėdami visa ko patirti.

Per savaitę viršininkas atlankė visas valsčių raštines. Nors niekur jam daugiau nebepriminė, kokia apskrityje «įvesta tvarka», kad tuo ir nesirūpino, žinodamas, kad tvarkos apskrityje neišdrįs gadinti nei vienas vaitas, nei vienas raštinnikas.

Namai ir Žemė

Namų ir žemės pardavimas išmokėjimui, be garantijos 13-oje São Paulo priemiesčių. Geriausias pirkimas mažiausiomis kainomis. Sklypai be rankpinigių su 5000 plytų veltui pristatoma į vietą. Išmokėjimas per 20 metų. Nepirkite žemės neapsilankę mūsų raštinėje

VILA ZELINOJE PAS

JOAQUIM SIZINO DE ARAUJO

Priima kasdien, sekmadien ir šventadien.

LARGO DA MATRIZ

VILA ZELINA — FONE 3-0710

CASA

VERMELHA

Geriausi batų namai

U. Villaça & Cia. Ltda.

Luksusiniai batai

Visados Naujienos

Rua Quintino Bocayuva, 78 - Tel. 2-4693
São Paulo

Gerai knygai yra reikalingas geras apdaras

VACLOVAS GERVINAS

atlieka įvairius knygrišystės darbus.

GREIT, PIGIAI, GERAI

AVENIDA HIGIENOPOLIS, 604 Telef 51-5676

Kreiptis nuo 18,30 iki 22 val.

Lietuvos pajūrio smėlio kopos

KINŲ SIENA

Vienas nuostabiausių pasaulyje pastatų, kuris kada nors buvo žmogaus rankomis sukurtas yra kinų siena juosianti visą Kiniją. Šis nepaprastas pastatas, astronomų manymu, yra turbūt vienintelis daiktas žemėje, kuris gali būti paprasta akimi matomas iš mėnulio.

Apskaičiuota, kad jeigu šią sieną rekonstravus perkelt ant ekvatoriaus, tai būtų gauta dviejų su puse metrų aukščio ir 90 cm pločio siena, kuria galima būtų apjuosti visą žemės rutulį.

Ji yra 4000 km. ilgio ir turi 7 m aukščio ir 4 m pločio. Ji raitosi tarp kalnų ir prarajų, čia nusileisdama žemiau jūros lygio, čia iškildama į aukščiausius pasaulio punktus.

Imperatorius Chin xi-huang, kuris pastatė šią sieną įžengė į sostą 246 m. prieš Kristaus gimimą. Kiek laiko siena buvo statoma nėra žinoma, tačiau apskaičiuojama, kad tai truko apie 18 metų, o gal ir daugiau. Sienos statymo darbams imperatorius sumobilizavo beveik visus sveikus Kinijos gyventojus, kurie tapo tikrais vergais. Atsimenant, kad tais laikais viskas turėjo būti atliekama rankomis, galima yra vaizduotis, koks tai buvo sunkus darbas. Darbininkai mirė masėmis nuo nuovargio, bado ir prižiūrėtojų mušimo. Jų kūnai buvo metami su akmenimis ir plytomis į sieną ir ten įmūrijami. Tuo būdu kinų sieną galima laikyti ilgiausiais pasaulyje kapais.

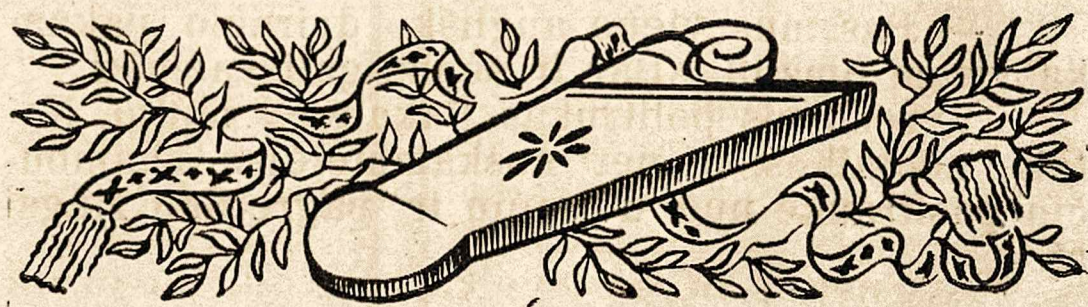
Dar ir dabar yra užsilikę liaudyje dainų apie tuos baisius darbus, apie namie palikusių žmonių

kančias. Kas panorėdavo savo giminėms, dirbantiems prie sienos statymo, pristatyti maisto, tas jau nebegrįždavo nes būdavo priverčiamas dirbti kartu. Vienas istorikas yra užrašęs, kad iš 200 pasiustų maisto gabentojų, tik vienas pasiekdavo tikslą.

Tai sienai apsaugoti kinų imperatorius sudarė 3 milijonų armiją, kurią reikia laikyti pirmąja reguliaria pasaulio armija. Kareiviai čia gyvendavo sienoje įrengtuose įtvirtinimuose ir maitindavosi dirbdami žemę, kurią jiems imperatorius buvo davęs už jų tarnybą.

Kinų siena daugiau kaip per 1.400 metų užstojo kelią svetimiešiams į Kiniją. Tik 1644 m. ji buvo palaužta, bet tik po 30 metų apgulimo. Taigi šios sienos statymui buvo sunaikinta viena karta, kad apsaugoti šimtą.

Dabar matoma siena yra jau gerokai taisyta ir tobulinta vėliau valdžiusių imperatorių. Tačiau ir šiandien ji dar yra tvirta ir vargu ar galima būtų dabar, turint daugybę techniškų priemonių, pastatyti geresnę.

Dviraičiai

Balė Voveraitė

KIŠKIO LŪPA

Iliustracija Povilo Osmolskio

Vyresnysis politrukas Bakalejev stengėsi rodytis paprastas žmogus esąs. Taip sakant, bendraudavo su liaudim. Mėgdavo kalbėtis su kareiviais. Dažnai ateidavo į kareivines pažaisti šaškėmis. Gavęs laimėti labai džiaugdavosi. Gi pralaimėjęs labai susierzindavo ir reikalavdavo žaisti dar kartą ir dar kartą, kol pasisekdavo laimėti.

Šaškių specialistai tyčiomis leisdavo jam laimėti, kad būtų jis patenkintas. Nes, pagaliau, ir pavojinga buvo su politruku pyktis.

— Lai pasidžiaug. Mat gi ons lyg vaks. — sakydavo žemaitis, buvęs kuopoje nepergalimu šaškininku.

Kartą, būdamas geroje nuotaikoje, pasisakė esąs iš kolchozo. Buvęs melžėju. Neiškentė, žinoma, nepanaudojęs to propagandai.

— Matote, Sovietų Sąjungoje viskas galima. Buvau melžėju, o dabar — vyresnis politrukas.

— Mūsų kuopos raštininkas - kiemsargio sūnus, o baigė gimnaziją. Kai atitarnaus kariuomenėje, eis į universitetą, — pasakė kažkuris kareivis.

Bakalejev nudavė negirdėjęs.

Dažnai prisimindavo Leningradą, kur jam teko būti politrukų karo mokykloje.

— Ak, kas per miestas! — galvą parėmęs dūsaudavo vyresnysis politrukas Bakalejev. — Kokia kultūra! Kokia kultūra!

Bet kas per kultūra, taip ir nepaaiškindavo. Matyt truko arba kultūros arba fantazijos jai sukūrti.

Bet didžiausia jo silpnybė buvo dviračiai. Nepraeidavo nepalietęs vairų ar skambtelėjęs skambučiu.

Kartą, praeidamas rado į sieną atremtus net tris dviračius. Ir šitą kartą neiškentė nesustojęs, nepačiupinėjęs.

— Tas angliškas, o šis vokiškas, — pasakiau jam. — Ar Rusijoje buvo angliškų dviračių?

— Ką tu. Angliškų? Kam reikia angliškų? Mes turėjome pakankamai savų. Ir kokių puikių. Ir kaip pigių. Buvo jų kiek tik nori. — čia jis iš susijaudinimo pridėjo triaukštį, gaila, raštuose nenaudojamą rusišką žodelį. — Aš pats tris dviračius esu sunaudojęs.

— Naujus?

— Žinoma, kad naujutėlaičius, — jis buvo baisiai įsibėgėjęs savo pasigirimuose.

— Pas mus vieno angliško dviračio pakanka visam amžiui. Dar ir sūnus gali važinėti.

Vyresnysis politrukas Bakalejev nutilo. Neteke nuotaikos, ir net neskambtelėjęs skambučių pasitraukė nuo dviračių ir pagreitino žingsnį.

Buvo mažas kiškeliukas,
Tik bailus labai žiopliukas.
Pagiry ant lauko pliko
Margą genį susitiko:

Vai, kiškeli, ajajai —

Ir paukštelio tu bijai!

Kiškis verkia, ašaroja,

Net iš baimės tirta koja:

«Aš baidausi kad ir slieko,

O manęs nebijo niekas...»

Ar gyventi be garbės —

Prisigirdyti reikės...»

«Vai, tu, striukas bekelini!»

Jį genelis taip ramina:

«Juodą mintį mesk į šalį,

Visą kaimenę avelių

Tu išgasdinsi tuojau,

Tik už kelmo tupk tyliau...»

Patarimą gavęs gerą,

Mūs kiškėlis taip ir darė —

Už medelio patyliuku

Laukė pergenant ėriukų —

Vieną sykį — vyras jis!

Daugel baimės įvarys!...

Štai jau kelias dunda, dulka —

Gena piemens visą pulką...»

Striuoktelia kiškėlis drąsiai —

Avys blaškosi, kaip žasys,

Į šalis visa minia!

Tai jam džiaugsmo, kaip sapne!

Tokios laimės netikėjęs

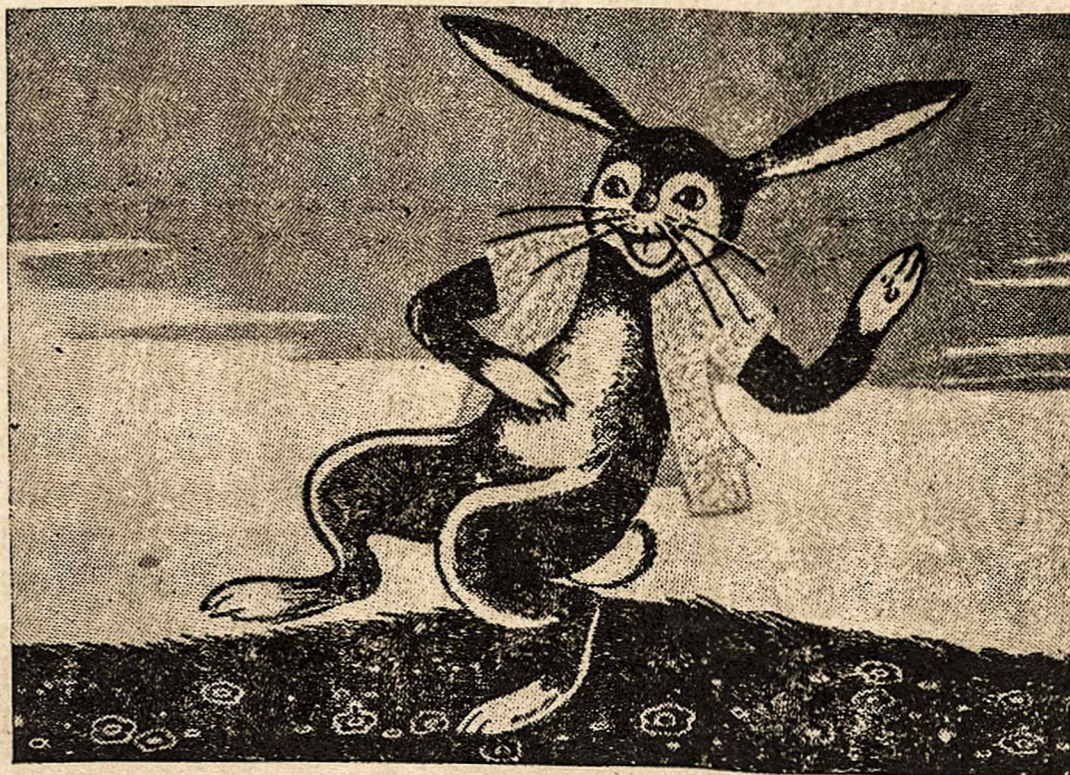
Juokiasi laukų šokėjas,

Straksi, džiaugiasi, kvatojas

Tartum žiogas vasarauj...»

Juokės, juokės vis labiau

Lūpa perplyšo pusiau...»

Pranas Daugailis

JIE NESUDEGÈ GYVI

(Ištrauka iš atsiminimų «Dviejų valdovų vergas»)

It vagys slenkame didžiosios gatvės palangėmis.

Reikia būti atidiems. Poznanė rusų supama. Gatvėse sustiprintas vokiečių patrulis. Lenkų partizanai ir šiaip padugnių elitas valandą iš valandos atkunta. Jau ne vieną vokiečių, paryčiais rado gatvėje ar kieme, su peiliu nugaroje užmigus.

Kerštas pagimdė kerštą. Ilgus teroro metus pamintų Poznanės gyventojų kerštas ypač didelis it alkis. Senos Poznanietės moterys, it beprotės, užpuldinėja pražygiuojančius ar praeinančius vokiečius. Spiauna akysna, ir susiėmusios už galvos isteriškai klykia:

— Deginkite mane!... šel!... šunes!... valkatos!... deginkite!... Sudeginote mano dukterį, sūnų... deginkite ir mane... — ir lyg pamišusi dingdavo už durų.

— Verriugt!... (beprotė) — sumurmėdavo vokiečiai, ir įtraukę kaklą dulindavo šalin. Atrodė, kad tomis Vokietijos agonijos valandomis, dažnam buvo visai nesvarbu. Jie, lyg ir džiaugėsi, kad bobos tik liežuviais plaka, bet nepila akysna naktinių puodukų turinio, kas labai dažnai įvykdavo.

Ir visuomet, kada tik išgirdavau Poznanės moterų isteriškus klyksmus, jų sielvartą išvagus veidus, mano akyse atsistodavo du didžiuliai

raudoni kaminai, kokius teko matyti 1944 metų rudenį Aukštojoje Silezijoje, Bielitz apskr. Oświęcim miestelyje.

Oświęcim, o vokiečiai pakrikštijo Auschwitz, lenkų valdymo laikais buvo tik menkas miestukas. Tačiau vokiečiai savo teroro metais, sugėbėjo jį padaryti, svarbia pramonės ir kapinynų vieta.

Oświęcim, didžiuliai karo cheminių medžiagų fabrikai, o dar didesni koncentracijos lageriai. Apie 100.000 įvairių Europos tautų vyrų, moterų, vaikų, vergavo, skurdo, alko didžiuliuose fabrikuose, o kita tiek it šešėliai, vaikščiojo dryžuotuose «streflingų» rūbuose, už spigliuotų ir elektrizuotų 3 metrų aukščio užtvarų, varinėjamų darban ir mirtin dvikojų ir keturkojų SS šunų.

Dieną-naktį, be jokio sustojimo, pačioje stovykloje, iš dviejų plačių ir aukštų kaiminų kyšojo platūs ilgos liepsnos liežuviai.

Ir kas per paslaptis? Vieni vokiečiai tvirtino kad tai esą karbito fabrikai, kiti, kad muilo, o tretieji, bailiai apsidairydavo ir nieko aiškaus neatsakė, sunkiai, sunkiai atsidusdavo.

— A...Gott!...

Tačiau visiems buvo aišku, kad tai buvo geriausias Europos tautų kapinynas, baudžiamoji stovykla, kurioje daug daug tūkstančių kalinių lavonų išėjo dumais per tuos du didžiulius kaminus...

1944 m. lapkričio m. 7 d. apie 14 val. stovykloje kilo smarkus šaudymas. Kulipkos zimbė iš visų pusių. SS sargybiniai suguldė kalinius, o patys pasirodė, tačiau ir jie negalėjo susigaudyti kas per velniava.

— Desantas?... Partizanai?... Kas??? — niekas nieko tikro nežinojo arba nenorėjo žinoti.

Tačiau tame mirties rajone, stovyklos pakrašty, vyko tikrai kažkas nepaprasto.

Visgi tą popietę kalinių kantrybė išseko ir pasiryžo.

— Jie!... arba... mes!!!

Tą dieną apačioje tų dviejų milžiniškų kaminų dirbo apie 60 alkanų — beginklių kalinių.

Kaliniai turėjo būti sudeginti gyvi kai tik atliks krematoriumo valymo darbus. Jiems stovyklos vadovybė negalėjo duoti geresnio atlyginimo.

— Lavonai tyli! — toks buvo jų šūkis ir jie to mielai laikėsi.

Kaliniai tą nujautė. 60 beginklių, išbadėusių kacetininkų stojo kovon prieš 30 SS ir jų automatinius ginklus. Išdžiuvę, gysloti, lyg vampyrų, vargšų kalinių pirštai kietai suspaudė SS sargybinių riebius pagurklius.

Jau kacetininkai laimi!... Jau padegtas krematoriumas... jau... jau... Sunkiai, sunkiai duodasi nuginkluojami smogikai, bet visgi... pavyko. Dabar jie ginkluoti, bet jų tik 30 iš 60.

Jie paleis tūkstantį, du tris likimo draugų!... bet... atvyko nelemtoji paspirtis SS kareivių ir paskutiniai vargšai sukilėliai krenta nuo gausinčio priešų kulnų.

Tačiau kaliniai laimėjo! — jie nesudegė gyvi!

Tą naktį, virš krematoriumo kaminų išdygo dar ilgesni ugnies liežuviai...

Al. Gintautas

Šveicarijoje kavinėse galima gauti stiprios ir kvapios kavos, tuo tarpu kai kaimyninėje Italijoje kava yra svarbiausias «juodosios rinkos» produktas. Ten taip pat galima valgyti baltą puikią duoną, tuo tarpu kai kaimyninėje Francúzijoje duona turi kukuruzų, cemento ir... skonį. Kiaušiniai, sviestas, pienas čia yra kasdieniniai produktai, tuo tarpu kai kaimyninėse Austrijoje, Vokietijoje senai jų nematyti.

Čia kaip palietus burtininko lazdele, pasikeičia vazdas peržengus Šveicarijos sieną iš griuvėsiuose paskendusiu miestų į puikias tvarkingas vietas su žaliais sodais ir ežerais.

Alpių kalnų papėdėse ir net 2000 m. aukštumoje darbštūs šveicarai išaugina javus, tačiau savo jėgomis Šveicarija gali išmaitinti tik tris penktadalius savo žmonių. Kitus produktus tenka importuoti iš kitur. Jos žemės (41.300 kvadr km) tik trys ketvirtadaliai yra produktyvūs. O trečdalis ariamos žemės yra rezervuota ganyklom gyvuliams. Tie laukai tinka tik gražių fotografijų gaminimui arba klausytis gyvulių skambalų tilindžiavimo.

Del to karo metu Šveicarija buvo priversta normuoti duonos suvartojimą iki 225 gramų dienai.

Sakoma kad šveicariečiai miega labai ramiai, nes žmogžudysčių, plėšimų pasitaiko labai mažai.

Analfabetizmas yra nepažįstamas ir visi gerai skaito ir rašo. Proporcingai savo gyventojų skaičiui, Šveicarija turi daugiausiai laikraščių. Čia atspausdinama 3000 knygų per metus, kas nėra mažai 4.250.000 gyventojų. (Jung. Amerikos Valst. proporcingai turėtų išleisti kasmet 95.000 knygų, kas būtų baisus skaičius.)

Kai 1943 m. visas pasaulis kasdien ėjo neturtingyn, tai Šveicarijos Nacionalinio banko aukso rezervai siekė 4 bilijonus šveicarų frankų, kuriuo galima buvo padengti visus apyvartoje esančius banknotus.

Šveicarijos viežbučiai buvo ir yra geriausi pasaulyje. Už pigią kainą čia galima gauti kambarys su visais patogumais, gražiais vaizdais ir nepaprastai mandagiu patarnavimu.

Devyniasdešimt nuošimčių šveicarų geležinkelių yra elektriniai. Nebetoli jau toks laikas, kad čia garvežių traukiami traukiniai bus muziejinė retenybė. Geležinkelių tinklas labai tankus. Tik iš Ziuricho kasdien išeina 600 traukinių. Traukiniuose yra trys klasės, bet pirma klase važiuoja

ŠVEICARIJA

tik aukštieji valdininkai (todėl kad nekainuoja) ir amerikiečiai turistai (todėl kad nepažįsta šalies papročių)

Norint telefonu kalbėtis su bet kuriuo miestu tai nesudaro jokios problemos, nes labai pigiai kainuoja. Paprašius telefonistas gali pažadinti kas rytą. O šveicarai mėgsta keltis anksti. Visi keliasi septintą valandą. Bankų direktoriai, profesoriai, įstaigų vadovai 8 val. būva savo vietose. Tuo tarpu kai Londone, Paryžiuje galima skaityti laime užtikus šiuos ponus ant kojų apie 10... Sunkus darbas ir ilgos darbo valandos turbūt bus viena nedaugelio paslapčių, kurių pagalba šveicariečiai sugeba iškelti savo kraštą į tokį aukštą lygį.

Dar tektų pridurti, kas visam pasauliui yra žinoma, kad Šveicarija yra geriausių laikrodžių gamintoja. Taip pat ir jos pieno gaminiai yra labai aukštos kokybės.

Daugumas politinių pabėgėlių, priverstų apleisti savo kraštą, randa prieglobstį pas šveicarus, kurie pasižymi netik savo neutralumu, bet taip pat žmogaus teisių gerbimu ir politinių pabėgėlių neišduoda. Todėl čia galima sutikti įvairių tautų žmonių, pradedant buvusiais karaliais, ministeriais rašytojais, baigiant paprastais piliečiais.

Įdomus reiškinys yra tai, kad nežiūrint puikios savo tvarkos šveicarai beveik neįsiskiria Europos politikos sukuriuose, ir vargu ar kas šiandien Europoje žino Šveicarijos prezidento ar jų ministerių pavardes.

Gyventojų atžvilgiu Šveicarija yra mišri valstybė, todėl ir valstybėje vienodai yra naudojamos francūzų, vokiečių ir italų kalbos. Tikrai didelės tolerancijos ir kultūringumo dėka šveicariečiai sugeba išlaikyti savo valstybėje ramybę ir čia nesukyla jokios tautinės ambicijos vedančios prie rimtų konfliktų ir neramumų.

Šveicarijoje tai pat įvyksta ir daugelis įvairių kultūrinių tarptautinių konferencijų. Delegatus čia sutraukia netik šveicarų patogi vieta viduryje Europos, bet taip pat puiki gamta, kuriai lygios turbūt visame pasaulyje nerasi. Alpių kalnai su snieguotom viršūnėm ir žydinčiais kloniais, ežerai, miškai sukūria nepaprastai puošnų, akia malonų, patraukiantį vaizdą, kurį matęs retai kas beužmirš. Didysis Lietuvos poetas Maironis, bebūvodamas Šveicarijoje, yra parašęs eilėraščių, kuriuose aprašo jos gamtą, prisimindamas Lietuvą, ir kurie laikomi bene vienais gražiausių jo kūryboje.

MAISAS

Kada Kolumbas atrado Amerikos žemyną, ten jis sutiko indėnų vartojamą maistinį augalą «maiz» vardu. To «maizo» laukai jau tada vietomis buvo iki 30 kilometrų ilgio. Tarp daugelio Ispanijon parvežtųjų dovanų senąją Europą pasiekė ir maisto grūdai. Ten jis plačiai paplito po pietų Europos ir Balkanų kraštus.

Turkai jį pavadino «kukuruz» bulgarai «carevica», o didesnė dalis centrinės Europos paliko jam jo indėnų kilmės vardą «maiz» arba maisas.

Portugališkai jis vadinamas Milho (tariama «miljo»), o lietuviškai neturint savo vardo, nevertėtų naudotis per rusus atėjusiu turkų žodžiu «kukruza», ir derėtų palikti gražiai skambantį ir patogų vardą — maisas.

Taigi, kalbant apie maisą tenka pasakyti, jog jis nėra grynai tropikų, vien tik Brazilijos, o taip pat ir subtropikų, pietinės Europos, Turkijos bei Centrinės ir Šiaurinės Amerikos augalas.

Didžiausiu maiso augintoju kaip tik yra Šiaurinė Amerika — Jungt. Amer. Valstybės su pasakišku 65.000.000 tonų derliumi, antroje vietoje Argentina su 8.000.000 tonų derliumi ir tik trečioje vietoje eina Brazilija su 6.000.000 tonų derliumi kas metai.

Brazilijoje daugiausia maiso Minas Gerais, São-Paulo ir Rio Grande do Sul estaduose (du trečdaliu viso derliaus). Likusis trečdalis auga visose Brazilijos srityse ir beveik nėra tokios vietos, kur jo nesutiktume.

Pagal svorį maiso derlius užima pirmąją vietą su 39%, o pagal vertę antrąją vietą su 17% ir pralenkiamas tik kavos. Oficialiniais duomenimis maiso kultūra apima apie 1.500.000 hektarų, o derlius svyruoja nuo 2.000 iki 4.000 kilogramų nuo hektaro.

Bet kurio gaminio vertė paprastai pareina nuo jo prekybinės kainos. Maisas tačiau turi dar vieną savybę pakeliantį jojo vertingumą — jis gali būti ir yra lengvai panaudojamas kaip pašaras gyvuliams šerti ir penėti, be jokių ypatingų paruošimų.

Maisas sėjamas įberiant po kelis grūdus žemėn įbeston duobelėn užlyginant ją. Iš tų grūdų išdygsta diegas ir auga į nendrę panašus augalas kurio viršūnėje atsiranda buožė. Toji buožė ir yra maiso varpa, gero sprindžio ilgio ir storio kaip tik ranka apkabinti. Aplinkui tą buožę gražiomis eilėmis prie vienas kito glūdo daug gražių geltonos spalvos stambių grūdų, stambios vyšnios kauliuko didumo.

Maiso stiebas virš buožės turi dar laibą viršūnelę su žemyn nulinkusiomis driekenomis, kurios lyg laibos berželio šakelės supasi virš buožės žydėjimo metu. Iš tų driekėnų byra dulkės apvaisinančios buožės žiedą. Stiebo laiškai ilgi ir stiprūs.

Benokstančios buožės yra apsuptos žalių laiškų ir jų viduryje dar kartą įsivyniojusios į ploną šydėlį, nelįginant, panašų į švelniausią šilkinį popierių. Šitą šydėlį daug kas džioviną ir vartoja vietoje cigarečių popierio tabakui sukkti, ir tvirtina esant geresniu negu popieris.

Maisui nokstant nuo buožės atsilošia žalioji jo apdanga, jau sudžiūvusi ir pageltusi, o taip pat atšoka ir minėtasis švelnusis šydas. Grūdai pagelsta, išbala padžiūsta ir sukietėja laiškai.

Vėjui papūtus per sunokusio maiso lauką supasi buožės pasunkusios, o išdžiūvę bei palūžę lapai šlama lyg sausi šiaudai, lyg popierio lapai tartum nuo bado mirusiųjų sielos toli čerškintų savuosius kaulus ir sausai kvatotūsi...

Suimant maiso derlių skinamos tik buožės, o stiebai paliekami stovėti. Vėliau jie nukertami tik tam, kad padarytų vietos kitai sėjai o kaikur net nudeginami. Kartais sėjama tais pačiais metais ir antru kartu, bet jau nebe grūdams, o tik kaip žalias pašaras galvijams.

Jauna, nesunokusi maiso buožė skanu pagrauzti taip kaip stovi, žalia. Turi malonų saldų skonį. Pusiau apnokusi, išvirta vandenyje ir parbarstyta druska taip pat yra malonus užkandis, tarp kita ko ar prie alaus stiklinės. Bet čia mažas pasaka.

Tikroji maiso istorija prasideda paėmus sunokusį maiso grūdą, kurie pagal savybes skirstomi į dvi dideles grupes: kietuosius ir minkštuosius.

Kietasis maisas yra labai atsparus ir tinkamas eksportui. Minkštasis maisas yra lepesnis ir daugiausia vartojamas kaip pašaras gyvulių šėrimui ir penėjimui. Pramonė renkasi sau išimtinai kietąją maiso rūšį.

Pats maiso grūdas galima skirstyti į tris pagrindines dalis: 1) lukštas, iš kietos fibrinės medžiagos, panašios į kviečių ar miežių pelų lukštą tik kietai prilipusios prie paties grūdo; 2) po jo kietas peršviečiamas luobas ir po juo toks pat luobas iš minkštos medžiagos ir 3) diegas, sudarytas pagrindiniai iš riebalinės medžiagos. Gautybė krakmolo, gera dalis proteinų, tam tikras kiekis riebalų, aliejų, o taip pat įvairios mineralinės ir azotinės tirpiosios medžiagos, fosfatai, magnezija, potašas ir t. t. Štai kiek visokių sveikatai naudingų ir maistingų medžiagų gamta sujungė į vieną maisogrūdą.

Maisui ir pašarui maisą vartoja tiesiog paprastai sumaltą į miltus, vadinamus fuba, arba išskirstant jį į sudėtines dalis ir panaudojant jas po pramoninio apdirbimo žmonių maistui, gyvulių pašarui ir techniniams reikalams, žiūrint kokia medžiaga tapo išskirta.

Išskirsčius maiso grūdą į jo sudėtines dalis galima iš jo pagaminti krakmolą, glukozę, cukrų, aliejų, glutiną su sėlenomis ir visą eilę šalutinių produktų; kaikurie iš jų labai vertingi.

Švarūs maiso grūdai pirmiausia mirkomi šiltame vandenyje (iki 50°C) primaišius labai mažą kiekį sieros dvideginio, kad neprasidėtų rūgimas kol maiso grūdai būna šlapi.

Taip išmirkyti grūdai pereina per sukamų plokščių malūną, kuris vietoj sumalti tik suskaldo grūdus, taip kad daigai išsiskiria nesutriuškinti, sveiki. Tie daigai atskiriami.

Sudaužytų grūdų masė keliauja į pailgus tankus ir iš ten į akmenines gernas, kur būna sumalami į smulkią tyrę.

Pelų lukštai toje tyrėje plaukia viršuje ir būna nugriebiami tam tikromis varinėmis šukomis. Krakmolos ir glutinas lieka vandenyje, ir tartum, pienas teka ilgais, lygiais cementiniais loviais lėtu greičiu. Krakmolos būdamas trupučią sunkesnis už glutiną nugula ant tų lovių dug-

no, o geltonasis glutinas nuplaukia kitur jam skirtais keliais.

Nugulusis krakmolos stipriais švirškštais nuplaunamas ir eina per koštuvus bei centrifugas, kur nusauginamas ir vėliau džiovinamas, atydžiai sekant karšto oro temperatūrą.

Po šio proceso gaunamas krakmolos tinkamas maistui, arba, po kelių pakeitimų procese, tampa pramonėje vartojamomis medžiagomis, pavyzdžiui klijais tekstilės audiniams krakmolinti, ir kita kuo.

Tiesa, juk mes palikome kur ten nuošaly jau atskirtus maiso grūdo daigus! Kaip yra su jais?...

Tie daigai, būdami riebalinės sudėties yra lengvesni už kitas maiso medžiagas ir nuo jų labai lengvai atsiskiria vandenyje išplaukdami į viršų. Plukdant tą mišinį per įvairius tankus, daigai lengvai nugriebiami ir pasiunčiami per plovimą, džiovinimą, po to sūtrinami ir dideliuose slėgtuvuose iš jų išspaudžiamas visas ten buvęs aliejus. Maiso daigų aliejus randa savo vietą pramonėje ir patogiai naudojamas maistui.

Nevalytas maiso daigų aliejus vartojamas muilo gamyboje taip pat įeina į plastinių medžiagų produkciją, o valytas tampa aukštos kokybės stalo alyva, tinkama saladoms ir kepimui. Kepant nesvyra, nerūksta ir nedvokia.

Išspaudos sumaišytos su glutinu yra puikus pašaras gyvulių penėjimui, panašiai kaip tai būdavo daroma Lietuvoje su linų ar saulėgražų išspaudomis.

Iš krakmolo, šiek tiek pakeitus gamybos procesą, pridėjus mažą nuošimtį druskos rūgšties ir sausai pakepinus tam tikrame katile, pasidaro dekstrinas. Tasai naujas produktas — dekstrinas — turi savybes iki tam tikro laipsnio ištirpti vandenyje ir yra plačiai vartojamas kaip klijai, tekstilėje kaip apretūra audiniams sutvirtinti ir bendrai jo pritaikymas pramonėje yra beveik be skaičiaus.

MŪSU KAINOS

atatinka mūsų

PAGAMINTU

BATU tikrai

vertei

Neleiskite savęs apgauti išviršine išvaizda. Mūsų įmonė žinoma visame krašte, visados pateikia vertingus gaminius.

Aukšta kokybė
Didelis patvarumas
Gera išvaizda

CALÇADOS JONAS

JONAS VIGELIS

FAB. RUA S. CAETANO, 862 - 809 - TEL. 9-4682

LOJA: AV. ZELINA, 73

Jeigu krakmolo nekepinsime karštyje, bet aprūkštinsime jį su 0,1% druskos rūgšties (HCL) pusiau praskiesdami vandeniu ir pašildysime — gausime dekstrozę.

Dekstrozė, dėl geresnio jos pažinimo paviršutiniškai imant, galima palyginti su tokia cukraus rūšimi, kuri randama žmogaus kraujyje ir kūno audiniuose.

Druskos rūgštis vėl gi yra panaši į tas rūgštis, kurios randamos žmogaus skilvyje.

Taip kaip organizmas pakeičia krakmolą į cukrų, pramoninė chemija pakeičia tą patį krakmolą į dekstrozę, vadinasi į panašios rūšies cukrų, kitaip dar pažįstamą vynuogių cukraus vardu ir plačiai vartojamą ligonių gydymui.

Jei tas pakeitimas neprivedamas iki galo, iš krakmolo pasidaro ne dekstrozė, bet saldus sirupas, vadinamas gliukoze.

(Gliukozė graikų kalboje reiškia saldumą). Šis saldus sirupas — gliukozė — tinka valgymui ir dėl savo artimumo dekstrozei organizmo lengvai virškinamas paverčiant ją jau kūne dekstrozinu cukrumi, arba kitaip vadinamuoju vynuogių cukrumi, kurį jau pažįstame. Čia ir slypi gliukozės vertingumas mityboje.

Maiso gaminių pramonėje ji vartojama saldainių, kremų, ir kitų saldėsių bei skanumynų gamyboje ir labai gerai įvertinta vaikų tarpe, nuo vienerių iki septyniadešimties metų amžiaus.

Krakmolos perėjus pilną į cukrų pavertimo reakciją tampa dekstroze, paprastai vadinama dar maiso cukrumi. Tasai maiso cukrus vartojamas alkoholio varyklose įvairioms degtinėms dirbti, taip pat odų apdirbimo fabrikuose odų rauginimui ir dar daug kur kitur.

Visiškai tobulai valyta dekstrozė randa pritaikinimą medicinoje, vaikų ir skilvio ligas gydant, o gryna ir be vandens pėdsakų dekstrozė vartojama net inžekcijoms ir serumams.

Tokia tai maiso grūdo istorija, nors ir toli dar ne visa čia papasakota. Gamta padarė didelį stebuklą sutelkdama į vieną gelsvai blizgantį grūdą tiek sudėties.

Žmogaus genijus padarė antrą panašų stebuklą pajėgęs suprasti gamtos kūrybą, pažinęs tos santvarkos statybines medžiagas ir jas išskirstęs bei paskirstęs taip, kad jos geriausiai atitektų savo paskirtį ir būtų kuo naudingiausios. Gelsvasis maiso grūdas šiandien tapo neišsemiamasai tokių vertingų medžiagų šaltinis.

Ar Brazilija didelė?

Gyventojų Brazilijoje yra apie 45 milijonai, kas sudaro palyginus su kitomis valstybėmis:

18 kartų daugiau negu Norvegijoje.

15 kartų daugiau negu Lietuvoje.

11 kartų daugiau negu Šveicarijoje.

7 kartus daugiau negu Portugalijoje.

6 kartus daugiau negu Olandijoje.

5 kartus daugiau negu Vengrijoje.

2 kartus daugiau negu Ispanijoje.

Brazilija užima 8 milijonus ir 522 tūkstančius kvadratinių kilometrų plotą. Tuo būdu ji yra:

250 kartų didesnė už Olandiją.

107 kartus didesnė už Lietuvą.

200 kartų didesnė už Šveicariją

15 kartų didesnė už Vokietiją (įskaitant Austriją)

15 kartų didesnė už Francūziją:

27 kartus didesnė už Angliją.

VISAME PASAULYJE

SUNKI MŪSŲ TAUTIEČIŲ PADĖTIS VOKIETIJOJE

Vokietijoje, įvedus naujas markes, nepaprastai pasunkėjo mūsų tautiečių, gyvenančių pabėgėlių stovyklose, padėtis.

Jiems buvo leista pakeisti po 60 naujų markių.

Krautuvėse atsirado visko. Pradedant foto aparatais, automobiliais, baigiant pupelių kava ir maisto dalykais. Tik deja, niekas iš mūsų tautiečių nebeturi pinigų. Naujų pinigų įvedimas taip pat gali pakenkti ir spaudai.

Dabar tikrai atėjo toks laikas kad lietuviai Europoje yra reikalingiausi paramos.

Tautiečiai, nepamirškime savo broliškos pareigos ir paskubėkime jiems pagalbon. Šiuo metu geriausia yra siuntinėti mažais siuntinėliais, nes maži paketai nemuituojami. Geriau kasdien siųsti po nedaug negu vienu kartu. Vokiečiai uždėjo tokį didelį muitą, kad sunku didelį siuntinį atsiimti iš pašto.

MASKVOJE

Nuo liepos mėn. 30 d. Maskvoje vyksta pasitarimai tarp vakarų sąjungininkų ir Sov. Rusijos diktatorių. Pasitarimų rezultatai laikomi paslapyje, kuri šiuo atveju labai lengva išlaikyti, nes faktinai dar nei vienu klausimu nėra susitarta. Ir atrodo, kad bendros nuomonės nebus prieita. Tai matyti iš Vašingtono, Londono, Parýžiaus spaudos nootaukų.

Maskvoje turėjo būti parengtas planas naujai keturių didžiųjų (Amerikos, Anglijos, Prancūzijos ir Rusijos) užsienių reikalų ministerių konferencijai, svarstyti Vokietijos ir kitus svarbius tarptautinės politikos klausimus.

Kodėl nesusitariama? Kremliaus valdovai jau iš anksto prieš bet kokias konferencijas stato vakarų sąjungininkams nepriimtinas sąlygas. Svarbiausia iš jų, kad atsisakytų organizuoti vakarų Vokietijos valstybę ir išsikeltų iš Berlyno.

GERIAU NUSIŽUDYTI, NEGU GRĮŽTI RUSIJON.

Prie rusų pasiuntinybės Amerikoje valdininkų vaikams veikia mokykla. Rusijos valdininkams užsieniuose yra uždrausta savo vaikus leisti į vietos mokyklas. Mokytojai būna atsiunčiami iš Maskvos, ištikimi komunistai. Ir šiomis dienomis Amerikoje buvo nemaža staigmena, kai rusų pasiuntinybės mokytojas Mikhail Samarin, su sa-

vo žmona ir vaikais pabėgo iš savo pareigų ir atsisakė grįžti Rusijon. Tą pat padarė ir kita mokytoja Oksana Stepanova. Rusija iš Amerikos valdžios reikalauja, kad minėti mokytojai būtų išduoti rusams, šį prašymą amerikona atsisakė išpildyti leisdami minėtiems mokytojams pasilikti Amerikoje. Mikhail Samarin pareiškė, jei jis būtų verčiamas grįžti Rusijon, tai nužudytų savo žmoną, vaikus ir pats save. Matyt Rusijoje nekoks rojus, kad net savi piliečiai, parinkti valdininkai, ištikimi komunistų partijos nariai, nes tik tokius siunčia užsienin, atsisako grįžti tėvynėn.

VOKIETIJOJE RENGIAMA KONSTITUCIJA

Miunchene susirinko specialistų komisija parengti Vokietijos konstitucijai.

TITO

Tito klausimas šiuo torpu nutolo į antrąjį planą, nes Sovietai šiuo metu yra užimti kitais reikalais.

RUMUNIJA

Turkijoje paskelbtomis žiniomis Sovietai rengiasi Rumuniją prijungti prie Sovietų Rusijos.

BERLYNE

Berlyne padėtis paskutines kelias dienas buvo atslūgus, da-

bar vėl pasunkėjo. Prieš kiek laiko rusai savo zonoje užšaldė sąjungininkų valdomų zonų pinigus. Dabar tuo pačiu atsakė rusams buvę jų sąjungininkai sulaukydami bankuose šimtą milijonų markių.

Sąjungininkai ir toliau maistą į savo zoną gabena lėktuvais.

— RUSAI VOKIETIJOJ mobilizuoja vokiečius vyrus 18-30 metų amžiaus ir sunkvežimiais išveža nežinoma kryptimi. Iš Rusijos atsiunčiami nauji kariuomenės pulkai, kurių dauguma yra sutraukta Magdeburgo apylinkėse. Apkasai kasami anglų-amerikonų pafrončiu.

Sekmadienį, rugp. 15 d 19 v. lietuvių mokyklos salėje, Mokoje, skautai rengia pasilinksminimą, į kurį kviečia atsilankyti lietuviškąjį jaunimą.

Pasilinksminime pagroti maloniai sutiko Vincas Leita su savo nematomu smuiku ir akordeonu, Lioginas Gaigalas su smuiku ir Jonas Širvydas su armonika.

Sueiga Š. m. rugpiūčio m. 19 d. 19 val. 30 min. įvyks skautų sueiga. Prašoma visus skautus atsilankyti, nes bus aptariamie svarbūs reikalai.

St. M. Sk. koresp.

Lietuva tavo namuose

Isigijęs lietuviškų plokštelių kasdien galėsi klausytis lietuviškų dainų, muzikos ir jaustis kaip Lietuvoje.

Lietuviškų plokštelių (apie 25 įvairūs kūriniai) galima įsigyti pas JUOŽĄ STANKŪNĄ - Vila Zelina.

Parduodami namai

Iš 3-jų kambarių ir virtuvės
PRIE VIA ANCHIETA

Vila Gonçalves Junior, São Bernardo
kreiptis pas

JAKUTIS & LAPIENIS LTDA.

Rua Venda Nova, 83 - Vila Zelina

Okupantai puola Lietuvos dvasininkus

Paskutiniu metu Lietuvoje pavergėjai visu smarkumu puola Lietuvos dvasiškiją, kurią vadina didžiausiu tarybinės santvarkos priešu. Štai ką apie Lietuvos katalikų dvasininkus rašo «Tiesa» 1947 m. lapkričio 25 d., atpasakodama LKP(b) CK lekt. Michnevičiaus pranešimą. «Faktų» nurodymas ir pranešimo tonas aiškiausiai parodo, kas dabar dedasi mūsų Lietuvoje. «Tiesa» rašo:

«Prieš lietuvių tautą, žengiančią tarybiniu keliu ir kuriančią sau šviesų ir laimingą gyvenimą kovoja anksčiau Lietuvą valdžiusių ir jos liaudį engusių, nuverstų ir sumuštų kapitalistinių klasių likučiai, kovoja buožija ir reakcinė katalikiškoji dvasiškija. Greta buožijos, kuri yra pagrindinis socialinis buržuazinio nacionalizmo ramstis, dvasiškija yra buržuazinio nacionalizmo idėjinis įkvėpėjas ir organizatorius.

Reakcinė katalikiškoji Lietuvos dvasiškija neatsitiktinai atsidūrė pikčiausių liaudies priešų — nacionalistinių žudikų stovykloje.

BAUDŽIAVOS RĖMĖJA

«Baudžiamos laikais Lietuvoje kunigai stiprina baudžiauninkų valstiečių velkamą sunkų dvarinikiškos baudžiamos jungą ir patys negailestingai engė ir išnaudojo baudžiauninkus, o kada pastarieji pakildavo į kovą prieš savo pavergėjus dvarininkus, kunigai padėdavo dvarininkams nuslopinti kovojančius valstiečius. Taip atsitiko 1769 m., kada kunigai priešakyje su vyskupu Masalskiu, laimino kruvinas egzekucijas prieš Šiaulių apskr. baudžiauninkus — valstiečius, sukilusius prieš kraugerį dvarininką Tizenhauzeną.»

DVASIŠKIAI — VOKIŠKŲJŲ OKUPANTŲ TALKININKAI

«Vokiškųjų — imperialistų nurodomi, smetonininkai kartu su

kunigais 1917 m. suorganizavo Vilniuje Valstybės Tarybą, paklusnų įrankį vokiškųjų okupantų rankose. Aktyvūs kaizerinės Tarybos veikėjai ir jos nariai grėta Smetonos ir jo vienminčių buvo kunigai Mironas, Petrusis, Staugaitis ir Šaulys.

Kovoje prieš Lietuvos liaudį 1918-1919 m. lietuviškoji buržuazija, o ypač kunigai ir klerikalai plačiai vartojo socialinę demagogiją, melą ir apgaulę.»

IŠDAVIKIŠKAS DVASIŠKIJOS VAIDMUO CARIZMO LAIKAIS

«Lietuviškoji buržuazija ir dvasiškija padėjo carinei reakcijai ir juodašimčiams slopinti revoliucinę liaudies kovą. Kunigai ne tik tai iš bažnyčių sakyklų plūdo revoliucionierius ir visus carizmo priešus, drįsusius pakilti į kovą prieš kunigų vadintą dievo pateptuoju Rusijos carą, bet daugelį eilinių ir neeilinių kovotojų dėl Lietuvos liaudies laisvės išdavinėjo caro budeliams... Žandarai kunigų sutauose 1905 metais buvo Kovarsko klebonas Vanagas, Gižų klebonas Staugaitis, Seinų Vyskupas prelatas Antanavičius, kunigai Dambrauskas, Laukaitis, Alšauskas ir kiti.

1905-1906 metais savo gėdingais darbais prieš Lietuvos darbininkus pasižymėjo kunigas Olšauskas, Slaptosios caro policijos viršininko Zubatovo pavyzdžiu, kunigas Olšauskas 1906 m. įkūrė Kaune policines darbininkų organizacijas — švento Juozapo ir Zitos ir kitas panašias draugijas. Tų organizacijų pagalba Olšauskas ir kiti kunigai kartu su kapitalistais ir caro žandais stengėsi atitraukti darbininkus nuo revoliucinės veiklos. Be to, būdamas slaptosios caro policijos mokamu agentu, kunigas Olšauskas vadovavo visoms juodašimtiškoms carizmo jėgoms Kaune.»

«Kunigai stengiasi gaivinti ir stiprinti ideologiją ir klerikalizmą. Mokyklinio amžiaus vaikus

ir jaunimą jie stengiasi auklėti klerikalizmo ir buržuazinės ideologijos dvasia, organizuodami juos į slaptas mokyklas ir panaudodami kitas priemones.»

Komentarai nereikalingi. (e)
"Mintis"

Sibire mirė Vyskupas T. Matulionis

Užsienio lietuviška spauda praneša, kad Sibirian ištremtas Kaišiadorių Vyskupas Teofilijus virš 70 metų amžiaus, ten mirė.

Vysk. Matulionio gyvenimas — tremtinio gyvenimas. Po pirmojo pasaulinio karo, įsigalėjus Rusijoje komunizmui, keliais atvejais buvo areštuotas. Galop ištremtas į Solovkų salas, į sunkių darbų stovyklą. Sniege ir šaltyje, su kalinio maisto daviniais turėjo kirsti medžius. Nežiūrint draudimo, šv. mišias laikydavo slapta, vidurnaktį, kuriame nors barako užkampyje.

1933 m. Lietuvos vyriausybė pasikeitė politiniais kalniais su Sovietų Rusija. Ta proga iš šalčio Sibiro grįžo ubago drabužiais apsirengęs vysk. T. Matulionis. Po kurio laiko buvo paskirtas Kaišiadorių vyskupu.

Bolševikams okupavus Lietuvą, vėl buvo ištremtas Sibirian, kur ir mirė.

ŽUVO TRYS KOVOTOJAI

1947 m. kovo mėn. 5 d. Garliavos valsčiaus, Jurginiškių kaime įvykusiose kautynėse žuvo trys Lietuvos Laisvės Kovotojai partizanai: Kasperavičius Antanas Stravinskas Povilas ir Maceina Klemensas. Žuvusiųjų lavonai buvo nuvežti į Garliavos milicijos kiemą ir ten išmesti gulėjo tris savaites. Juos apgraužė ir ištasė šūnes, esantieji milicijos priežiūroje. Paskui nelaimingųjų lavonų liekanas suvertė į griovį, kuriame išgulėjo neužkasti iki pavasario.

Liepakojis

ŠAUNIOS LAŽYBOS

Nežinomos pavardės raudonosios armijos puskarininkis Saša susilažino su vienu darbininku Marijampolėje, kad jis išgersias musinyką mūsų (indas musėms gaudyti). Rusas savo tvirtinimą ištesėjo ir po to... net nesusirgo

Daumantas

Lietuviai BRAZILIJOJE

VYKSTA I AMERIKA

Mūsų tautietis industrialas Kazimieras Naruševičius, kartu su kitų São Paulo industrialų ekskursija š. m. rugsėjo m. 20 d išvyksta į USA. Ekskursantai aplankys didžiuosius pramonės centrus.

RIO DE JANEIRE

Lietuviai stengiasi atgaivinti organizacinį veikimą, kuris pasukiniuoju laiku buvo nusilpęs. Projektuojama organizuoti naujas sambūris, nes buvusios organizacijos neveikia.

PROGRESUOJAM

Nesenai iš Europos atvykusi Sipavičių šeima Vila Zelinoje Avenida Zelina, 7 atidarė galanterijos ir batų krautuvenę. Kadangi šioje srityje yra ne naujokai tai reikia tikėtis, kad progresuos. Ypatingai tikintis, kad lietuviai parems savo tautietį naujakūrį.

TRAGEDIJA VILA MARIANOJ

Paraiso gatyėje 756, Vila Marianoje, viename pensono kambarielyje gyveno lietuvis Antanas Samuolis 43 m. amžiaus, vedęs, su Sofija Čizinauskiene, 32 m. ištekejusia, bet atsiskyrusia nuo savo vyro. Rugsėm, 11 d. pensono šeimininkė pastebėjo, kad ilgą laiką nesirodo minėtieji inamiai. Įėjusi kambarin rado abudu mirusius. S. Čizinauskiene buvo peršauta, o A. Samuolis pats save nusišovęs.

Savižudybės priežastis, kaip policija pranešė iš rastų abiejų laiškų - nepagydoma džiovos liga. Išleidę visas sutaupas ligoninėse, senatorijose, vaistams, ir nesant vilties pasveikti, abu nutarė patys sau atimti gyvybę.

MUMS RAŠO

Iš Anglijos:
«Giliai suprasdamas spaudos reikšmę ir jos sunkų kelią, aš žemiau pasirašęs Meldutis au-

pinaitis buv. DP, šiuo meiu gyvenantis Anglijoje kaip E.V.W.A darbininkas. pasižadau kas mėnesį aukoti savo spaudos išlaidymui ir jos didesniai - vešiam klestėjimui.»

Kevežai iš Uraguaianos:
«Sveikinam iš tolimojo Uraguaianos užkampio ir siunčiame Jūsų vadovaujamam, tikrajam lietuviškam laikraščiui, geriausius ir širdingiausius linkėjimus.»

Povilas Daunoras iš Parana sveikina «Mūsų Lietuvą» ir pasižada paremti pts asmeniškai atsilankęs São Paulyje.

PADĖKA

«Mūsų Lietuvos» red. koleg. nuoširdžiai dėkoja Antanui Zalubai už paramą.

MIRUSIEJI

A. A.

MAGDALENA RAULINAITIENĖ

Pranešu giminėms ir pažįstamiems, kad liepos m. 28 d. Boa Vista do Erechim, Rio Grande do Sul estade mirė Magdalena Raulinaitienė, 74 m. amžiaus kilusi iš Pajavonio parapijos, Vilkaviškio apskr. palikdama nuliūdime 2 sūnus, 3 dukteris ir anūkus. Rugsėčio mėn. 28 d. 8 val. Vila Zelinos bažnyčioj už mūsų mylimos motinos vėlę bus atlaikytos egzekvijos į kurias prašau atsilankyti gimines ir pažįstamus.

Andrius Raulinaitis.

Liepos mėn. 25 d. Vila Zelinoj, Venda Nova gatvėj nr. 41 mirė Antose Bereisiene 33 m. amžiaus kilusi iš Latvijos.

Liepos mėn. 13 d. Vila Carão prigrėrė šulinyje Ieva Sakalauskienė 53 m. amžiaus, kilusi iš Jonavos.

LIETUVIŲ KOMERCIANTŲ ŽINIAI

Dabar jau pats laikas apsirūpinti kalendoriais (folhinėm) Jau turime didžiulį pasirinkimą įvairiausio tipo kalendorių. *Arte grafica Lituania Ltda* Rua Venda Nova, 116. V. Zelina

**JEI
NEATSILANKYSIT--
LABAI GAILĖSITĖS
!!!**

«MŪSŲ LIETUVOS» rengiamas

**SPAUDOS
BALIUS**

IVYKS

Rugsėjo mėn. 4 d.

LIET. MOKYKLOS SALĖJE

Rua Lituania, 67.

Alto da Mooca

PRADŽIA 20 val.

Autobusas Nr. 27 (Oratorio) iš Praça da Se atveža iki pat salės.

Pakvietimai gaunami «Mūsų Lietuvos» redakcijoje rua Venda Nova, 116, ir pas platintojus.

Raulas Virvelė
VISUS KVIEČIA Į
SPAUDOS BALIŲ

Ateikit, ar atvažiuokit.
Tik į pradžia nevēluokit
Bus publika padori,
Bus alaus kiek tik nori.
Šoks visi, kiek norės,
Kiek tik jėgos turės.
Kas nešoks, tas ilsėsis,
Su kaiminka kalbės.
Orkestras linksmi gros,
Iki visiems atsibos.
Scenoje bus visokių monų
Reiks juoktis nusitvėrus šonų.
O kas juoko neperneš,
Tą į ligoninę nuveš
Niekur kitur nepasižadėkit,
Į spaudos balių atskubėkit.

linksmas KAMPELIS

MOTERYS

Jis: — Kai kiti žmonės suklysta, jie mielai prisipažįsta. Bet tu, brangioji, taip padaryti negali!

Ji: — Aišku, kad galiu, tik, mielas, aš niekuomet neklystu.

— Kaip atsitiko, kad be pinigų dar ir brangius papuošalus pavogei? — klausia teisėjas kaltinamąjį.

— Pagalvojau, pone teisėjau, kad ne vien pinigai žmogui laimę atneša.

— Kodėl įsibrovei į muilo parduotuvę?
— Baisiai nešvarus buvau, ponas teisėjau!

— Tėveli, ką žmonės turėjo, kol radio nebuvo?

— Ramumą, vaikel.

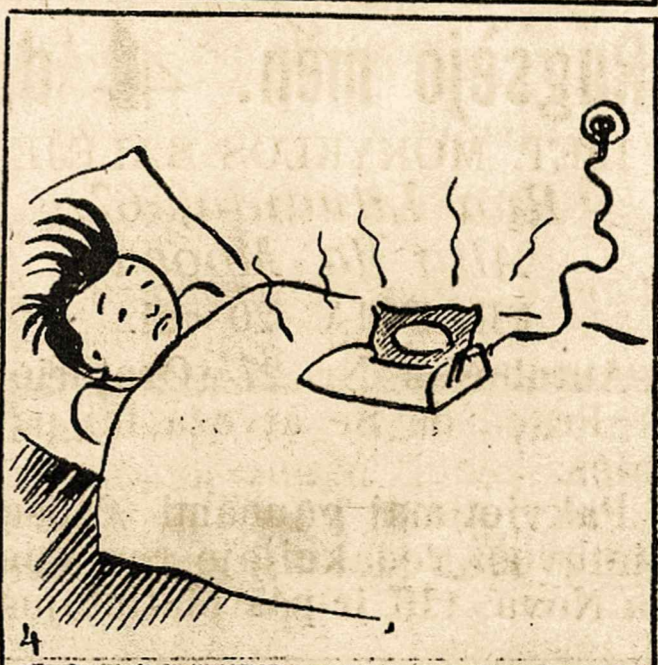
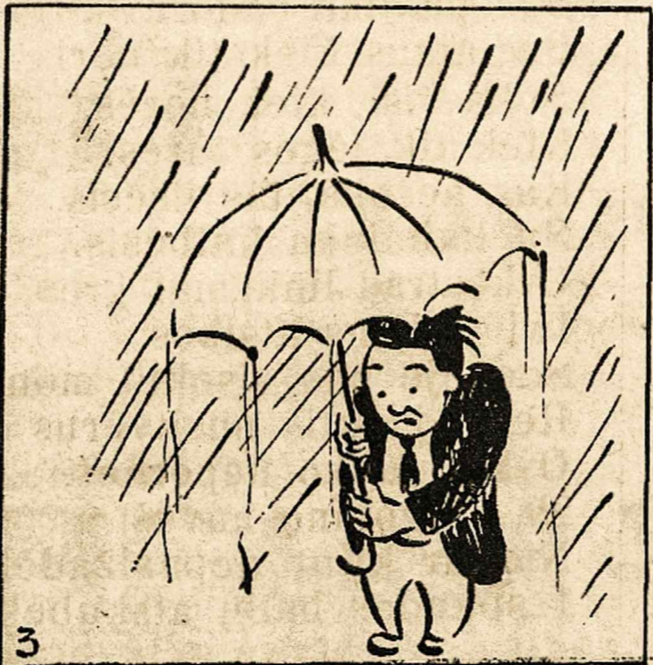
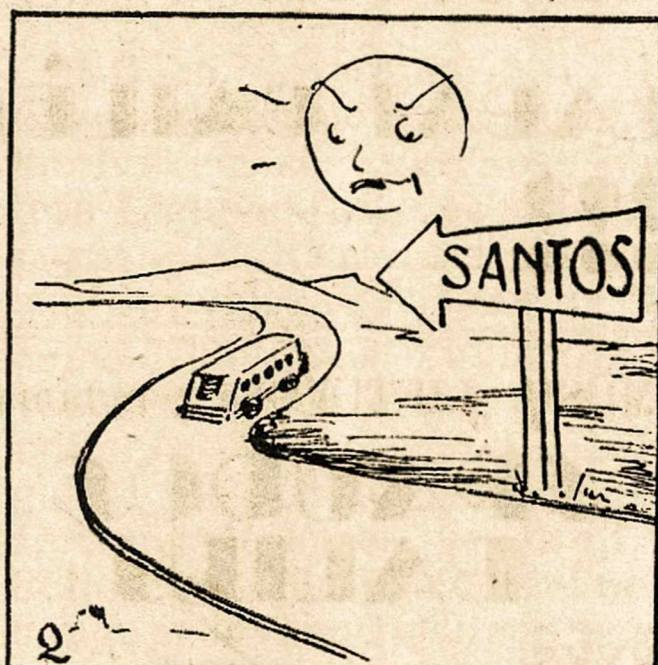
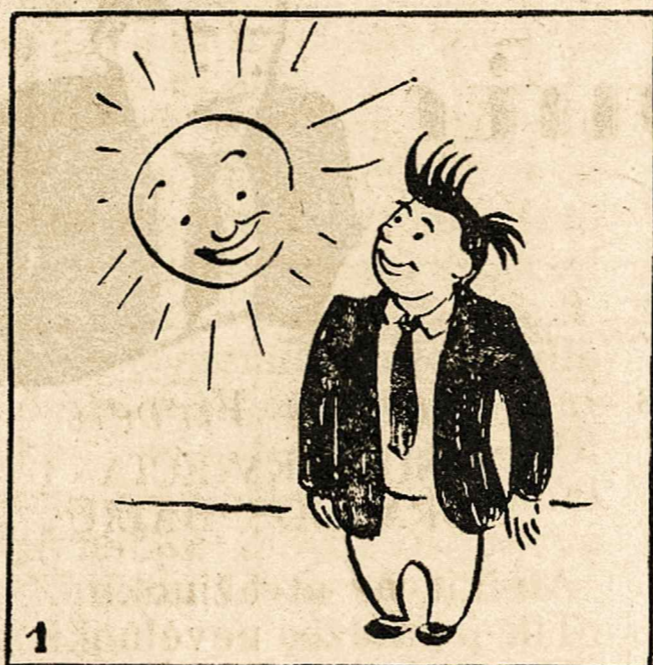
Raulas VIRVELE

1. Vos dienele tik atšyla,
Raulo nuotaika pakyla.
Kai danguj saulutė juokias,
Ir gyvenimas kitokis.
Kada saulė šildo, šviečia,
Į laukus iš miesto kviečia.
Mieste karšta, kartūs dūmai.
O gamtoje malonumai.

2. Štai ir vieškeliu plačiuoju
Raulas Santos išvažiuoja.
Ten, pajūry saulės vonios
Mūs Virvelei bus malnios.

3. Bet saulutė apgaulinga.
Debesėly kažkur dingo.
Vėl aptemo, darganoja.
Ir lietutis vėl lynoja.
Lija, pila, kaip iš rėčio.
Turį Raulas lyst po skėčiu.

4. Ir iš viso to dalyko
Raulą ligos tik apnyko.
Slogos, gripas, kaulai gelia
Riečia kamuolin Virvele.

— Jūsų šuo jau antrą kartą įkando mano švogerieniai, — skundžiasi Petras kaimynui.

— Kitaip nebus— reiks jį parduoti, — atsako kaimynas.

— Visai gerai galvoji! — sušunka nudžiugęs Petras, — tai kiek norėsi?

Mokyklos suole

Pradžios mokykloje mokytoja klausia vieną vaiką:

— Pasakyk man, kas tai yra žmogėdra?

— Nežinau, panele! — vaikas atsako.

— Na, pagalvok ir pasakyk, kas tu būtum, jeigu suvalgytum savo tėvą ir motiną?

— Našlaitis būčiau, panele mokytoja! — drąsiai atšauka Jonelis.

KIENO GREIČIAUSI TRAUKINIAI

Kartą vokiečys, anglas ir lietuvis susiginčijo dėl traukinių greitumo. Vokiečys sako, kad jų traukiniai važinėja taip greitai, jog nesą galima suspėti net telegrafo stulpus suskaičiuoti.

Anglas giriasi, kad jų traukiniai esą dar greitesni, nes jais važiuojant esą negalima net mylių stulpus suskaičiuoti.

Tuomet lietuvis nusijuokia ir sako:

— Jūsų visų traukiniai palyginus su musiškais, tai tik vėžiai! Štai pavyzdys! Važiuoju kartą iš Kauno į Klaipėdą. Traukiniui pradėjus jau eiti, aš vos spėjau ant laiptelių užsokti. Konduktorius įsikabino mano skvernan, norėdamas sulaikyti. Ūmai aš užsimojau jam ausin drožti ir sudaviau. Bet kam? Ogi Klaipėdos stoties budėjančiam valdininkui!

*De palha em palha
ê ele constroi
O SEU NINHO...*

Imite o sábio exemplo da Natureza: vá depositando suavemente uma parcela mínima cada mês, com decisão e constância, e formará com segurança para si ou para os seus, sem esforço nem sacrifício, um pecúlio certo e garantido. Vá construindo desde já seu futuro. Na Capitalização o tempo é ouro. Comece hoje mesmo a ganhar tempo, capitalizando suas economias.

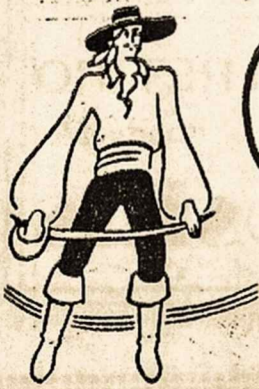
COMPANHIA GENUINAMENTE NACIONAL PARA FAVORECER A ECONOMIA

PRUDÊNCIA CAPITALIZAÇÃO

Visais reikalais kreiptis pas NICOLAU VATTOFF - Av. Rangel Pestana, 28 - 6.º and. - sala 607 - (esquina rua 11 de Agosto)

A PLANKYKITE

Naujai įrengtą ir
jaukiai dekoruotą
RESTORANĄ

**Chopp
PIRATA**

Lietuviški valgiai Malonus patarnavimas. Jauki aplinkuma. Pavizdinga švara. Kainos prieinamos.
Praça Carlos Gomes, 180 - S. Paulo

KOMERCIANTŲ DĖMESIUI!

Didelis pasirinkimas įvairaus tipo folhinių (kalend.)

**Arte Grafica
LITUANIA LTDA.**

DIRBA VISUS SPAUDOS DARBUS

PIEŠINIAI KLIŠĖS SPAUDA

RUA VENDA NOVA, 116 - V. ZELINA

CAIXA POSTAL 4118 - SÃO PAULO

CASAS SÃO JORGE

APRENGIA VYRUS NUO GALVOS IKI KOJU

Batai, skrybėlės, marškiniai, kaklaraiščiai, kojinės, lietsargiai,
Taip pat batukai moterims ir vaikams.
Viskas geriausias rūšies, patvaru, gražu ir pigu.

IŠ FABRIKO TIESIAI VARTOTOJUI.

**INDUSTRIA E COMERCIO DE
CALÇADOS MATELIONIS LTDA.**

KRAUTUVĖS:

Largo do Cambucy, 105
Rua São Caetano, 526
Rua São Caetano, 510

FABRIKAS IR RAŠTINĖ:

Rua Javaés, 719
São Paulo

FOTO-STUDIJA **BERNARDO**

IKURTA 1890 METAIS

Išpildo meniškai įvairius foto darbus
Specialybė padidimams
tamsiuose tonuose ir sepia,
spalvinimai aliejiniais
dažais ir pastele

Arthur Schmidt

PRIMAMI PAKVIETIMAI I NAMUS
SENU PORTRETU REPRODUKCIJOS

R. SÃO CAETANO, 447 - TEL. 4-5576 - S. PAULO

DRABUŽIS YRA GERAS, KADA
YRA GRAŽIAI PASIŪTAS

POVILO AMBRAZEVICIAUS SIUVYKLA

Garantuoja už darbą vyrams ir moterims

Avenida Zelina, 68 - Vila Zelina - São Paulo

LIETUVISKAS RESTORANAS VALGYKLA

POVILO JOTEIKOS

Skani pietūs, vakarienė,
užkandžiai, gėrimai, silkės,
lietuviški kopūstai, agurkai
košelienu, pizza napolitana

RUA DOS ITALIANOS, 711 - BOM RETIRO
Is Lgo. S. Bento eina onibusai 70 ir 71 iki galo. - Bondé 55

Savi pas savuosius

Padaria Caieiras

KEPYKLA, MAISTO IR GERIMU
PARDUOTUVĖ

SAVININKAI

ONA IR EDVARDAS PAŽERAI

Vila Crescuma — Caieiras — E. F. S. J. — Est. S. Paulo

Composto e impresso na

ARTE-GRAFICA LITUANIA Ltda.

RUA VENDA NOVA, 116 - SÃO PAULO - VILA ZELINA